

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, BIRŽELIO – JUNE 28, 2011 • Vol. CII Nr. 84

Kaina 75 c.

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 06-27-11

PERIODICALS

ŠIAME NUMERYJE:

Paminėtos vyskupijos ir kunigų kankinių nužudymo metinės – 10 psl.

- 1941 metų sukilimas: nevie-nareikšmis, bet labai svarbus – 2
- Asmenybės antspaudas – 3
- Knyga apie Sibiro tremtį – 4
- Pagerbėme tėvelius – 4
- Ciceriečiai paminėjo trėmi-mus į Sibirą – 5
- Partizanų palaikų paieška – 5
- Prieš 80 metų Biržuose iškilo paminklas J. Radvilai – 6
- Šventadienis – 8–9
- Karališku laivu Viduržemio jū-ra! (3) – 8
- Sveikata – 9
- Ką veikti Lietuvoje vasarą – 11

Valiutų santykis
1 USD — 2.44 LT
1 EUR — 3.45 LT

UNESCO įpareigoja Lietuvą rūpintis savo paveldu

Paryžius (URM info) – Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) būstinėje Paryžiuje vykstančioje 35-ojoje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto (PPK) sesijoje birželio 23 d. priimti sprendimai dėl Lietuvoje esančių Pasaulio paveldo vietovių – Vilniaus istorinio centro ir Kuršių nerijos – išsaugojimo būklės.

Sprendime dėl Vilniaus istorinio centro būklės PPK pabrėžė, kad nuolatinį darbą kuo greičiau turėtų pradėti speciali priežiūros komisija, kuri turėtų nustatyti Vilniaus istorinio centro išsaugojimo tvarką, siekiant stiprinti šios paveldo vietovės išskirtinės visuotinės vertės apsaugą. Komitetas taip pat paragino Lietuvą pateikti informaciją apie aukštuminių pastatų statybas apsaugos zonoje, nes jos gali turėti neigiamą poveikį Vilniaus istorinio centro išskirtinei visuotinei vertei.

Svarstydamas Kuršių nerijos, kuri yra bendra Lietuvos ir Rusijos vertybė, klausimą, PPK išreiškė didelį susirūpinimą dėl Kaliningrado srityje sukurtos ekonominės vystymo zonos ir Kuršių nerijoje planuojamų didžiulių laisvalaikio pastatų

Komitetas siūlo Lietuvai labiau rūpintis Vilniaus centro išsaugojimu. DELFI.lt nuotr.

statybų. Komitetas paragino Rusiją nedelsiant sustabdyti statybų planus ir peržiūrėti ekonominės zonos nustatymo klausimus. Komitetas taip pat paragino abi valstybes parengti jungtinį Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės aprašą. Lietuva savo projektą jau pateikė PPK.

Pasaulio paveldo komitetas įpareigojo Lietuvą ir Rusiją iki 2012 m. vasario 1 d. pateikti atnaujintą vertybės išsaugojimo būklės ataskaitą, į kurią būtų įtrauktas ir 2010 m. įvykusios tarptautinės specialistų misijos pateiktų siūlymų įgyvendinimas.

Vilnius taps pasaulio moterų vadovių diskusijų centru

Vilnius (BNS) – Lietuvoje šią savaitę vyksianti aukšto lygio konferencija pavers Vilnių pasaulio moterų vadovių diskusijų centru, sako prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Konferencija „Moterys demokratijos stiprintojos: gerosios praktikos pavydžiai“ vyks birželio 30 d. Prezidentūroje. Kitą dieną Vilniuje vyks dar vienas su Lietuvos pirmininka-

vimu Demokratijų bendrijai susijęs renginys – ministrų konferencija.

Į Vilnių atvyks JAV valstybės sekretorė Hillary Clinton, Suomijos, Kirgizijos, Kosovo, Mongolijos prezidentai, Albanijos, Latvijos parlamento pirmininkė, Slovakijos premjerė.

Pasaulio vadovės aptars, kaip skatinti moterų dalyvavimą politiniame, verslo ir visuomeniniame gy-

venime bei kaip užtikrinti lygias saviraiškos ir karjeros galimybes, kojomis priemonėmis stabdyti smurtą ir prekybą žmonėmis.

Aukšto lygio susitikimas rengiamas bendradarbiaujant su Moterų pasaulio vadovių taryba, Demokratijų bendrijomis, Europos lygių galimybių institutu ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis.

Atminimo lentos atidengimu prasidėjo Č. Milošo pagerbimas

Vilnius (BNS) – Atminimo lentos atidengimu prasidėjo tarptautinė programa, skirta garsaus Lietuvoje gimusio lenkų rašytojo 100-osioms gimimo metinėms paminėti. Šie metai Lietuvoje ir Lenkijoje paskelbti Č. Milošo metais.

„Č. Milošo kūryba, vienijanti lietuvių ir lenkų tautas, atskleidžia, koks gali būti vaisingas ir glaudus mūsų tautų bendradarbiavimas, ugdantis žmogų – asmenybę ir plėtojantis abiem šalims naudingus tarpusavio santykius“, – sakė prezidentė Dalia Grybauskaitė, dalyvavusi Č. Milošo gimimo metinėms skirtos paminklinės lentos Vilniaus universitete atidengimo iškilnėse.

Po iškilnių Šarbievijaus kieme Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje vyko iškilmingas literatūros vakaras ir koncertas. Birželio 27 d. VU prasidėjo tarptautinė konferencija „Česlovo Milošo laikai ir vietos“, kurioje pranešimus skaito Lietuvos ir Lenkijos intelektualai. Taikomosios dailės muziejuje atidaryta paroda „Č. Milošo Tėvynės ieškojimas“, veiksianti iki lapkričio 30 d.

Birželio 29 d. renginiai persikels į Šetenius, kur gimė rašytojas. Galiausiai birželio 30–liepos 2 d. programa persikels į Lenkiją: Krasnogrūdą ir Seinus. Ten birželio 30 d. prasidės renginys, skirtas Lenkijos pirmininkavimo Europos Sąjungai pradžiai ir Č. Milošo metams „Europos Agora“, Milošų dvare bus atidarytas Tarptautinis dialogo centras, kurio atidaryme dalyvaus Lenkijos prezidentas Bronisław Komorowski, Lietuvos kultūros ministras Arūnas Gelūnas.

2011 m. birželio 30 d. sukaks 100 metų, kai Šeteniuose, netoli Kėdainių, gimė Lietuvos garbės pilietis, profesorius Č. Milošas. Ši sukaktis įtraukta į UNESCO minimų datų sąrašą.

Paminklinę lentą rašytojui, Nobelio premijos laureatui Česlovui Milošui atidengė prezidentė Dalia Grybauskaitė ir VU rektorius Benediktas Juodka.

ELTA nuotr.

DRAUGAS 4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Redakcijos žodis

Kasmetinis Nevada dykumoje vykstantis festivalis „Burning Man“ yra pripažintas vieninteliu ir didžiausiu alternatyvaus meno reiškiniu pasaulyje. Nuo 1986 metų vykstančiame festivalyje pastatoma šimtai meninių ar labai meninių instaliacijų, kurios byloja apie autorių norą išreikšti save, eksperimentuoti, išlaisvinti gaivališkas bei kūrybines mintis. Grupė lietuvių menininkų nutarė, kad šiemet yra puiki proga pristatyti Lietuvos tradicijas, kultūrą ir meną viename keisčiausių pasaulio festivalių. Puiku – tegul menininkai reiškiasi. Kas nustebino, kad su naujais palaikė Lietuvos Kultūros rėmimo fondas, kuris projektui skyrė net 40,000 Lt. (www.15min.lt). Kyla klausimas, ar tai tikrai tas projektas, kuriam reikia Fondo paramos? Įdomu, ar daug nuogalių bei vyrais persirengusių moterų (ir atvirkščiai), tą savaitę gyvenančių tarp realybės ir sapno, susidomėję lietuviška kultūra? Anot vieno komentatoriaus, „velnio ten grūstis į tą dykumą, galima pinigų ir prasmingiau panaudoti“. Gal vėliau Fondas paremtų tikrai dėmesio vertą projektą?

Reaktorė **Laima Apanavičienė**

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5532

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV

metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00
Pirma klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD)

metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu

metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00
Į Lietuvą reguliariu paštu
metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu

metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00
Į Lietuvą reguliariu paštu
metams \$70.00

Vyriausioji redaktorė – Dalia Cidzikaitė
dalia.cidzikait@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė – Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasiūlyti kopiją.

El. paštas:

rastine@draugas.org
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Nežinia vis dar gaubia daugelį 1941 m. birželio mėnesio sukilimo įvykių. Žinome, kad antrą Vokietijos ir Sovietų Sąjungos karo dieną, birželio 23 d. apie pusę dešimtos ryto Lietuvos aktyvistų fronto

(LAF) vardu per Kauno radiofoną buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas, paskelbta Lietuvos Laikinoji vyriausybė (LLV) sudėtis, sugiedotas Lietuvos himnas.

Sukilėliai greitai užėmė Kauną, kitose Lietuvos dalyse pradėjo veikti partizanų būriai, kurie apšaudė besitraukiančius raudonarmiečius ir į savo rankas perėmė valdžią. Savaitės pabaigoje sovietų valdžios neliko nė kvapo, bet tai iš esmės – Vokietijos kariuomenės nuopelnas.

Dėl daug ko nesutariama, pvz., kiek buvo sukilėlių, kiek jų žuvo, ar jie veikė vieningai ir taip toliau. Išeivijoje buvo teigiama, kad žuvo 4,000 vyrų, nors minimi įvairūs skaičiai. Dabar manoma, kad žuvo nuo 300 iki 500 sukilėlių. Kadai buvo teigiama, jog sukilime dalyvavo šimtas tūkstančių vyrų ar net daugiau. Bet veikiausiai sukilėlių būta apie 10–15 tūkstančių.

Kai kalbama ir rašoma apie sukilėlius, nėra visiškai aišku, ar partizanais buvo laikomi tik tie, kurie įsijungė į kovą vokiečiams dar neatvykus, ar ir tie, kurie vėliau užsirišo baltus raiščius. LAF stengėsi telkti sukilėlius ir jiems vadovauti, bet centralizuotas pogrindis tik kūrėsi, tad manytina, kad daugelis kovotojų, net ištisi būriai, stichiškai įsitraukė į sukilimą.

Visada būta skeptikų, kurie sukilimą laikė beprasmiu. Esą vokiečiai vis tiek būtų išviję bolševikus, tad aukos buvo beprasmes ir bergėdžios. *Post factum* visi esame gudrūs. Jei sukilimo tikslas buvo iškovoti nepriklausomybę arba protektorato statusą, tai sukilimas savo nepasiekė. Kai kurie LAF vadovai gana naiviai pasitikėjo nacių gera valia, kurios nebuvo. Bet nutarimą, ar sėdėti sudėjus rankas, ar sukilti ir kovoti reikėjo priimti karui dar neprasidėjus, o ne jam pasibaigus.

Daugelis jautė gėdą dėl beginklės kapituliacijos 1940 m. bei pareigą ją nuplauti. Artėjant karui komunistų smurtas ir represijos įgijo pagreitį. Kai okupanto siautėjimas peržengia ribas, kai tikimasi, jog ateina pagalba ir išsilaisvinimas, arba kai dėl politinių priežasčių jaučiamas poreikis parodyti, kad tauta ir valstybė tebegyva, griebiamasi ginklo. Šiuo atžvilgiu 1941 m. lietuvių sukilimas ir 1944 m. Varšuvos sukilimas buvo gana panašūs.

Nereikia užmiršti, kad dar nebuvo visiškai atsiskleidęs nacių bjaurumas. Lenkijos žydai buvo suvaryti į getus, bet nebuvo masiškai žudomi. Slovakija turėjo suverenumo požymių, Daniją didele dalimi valdė danai (vokiečių ir danų valdininkų santykis buvo 1:43,000). Buvo galima manyti, kad vokiečiai elgsis racionaliai, ieškos sąjungininkų kovoje su bolševikais, tad ir darys kai kurių nuolaidų. Bet to nebuvo.

Sukilėliams ir LLV priekaištaujama, kad jie kolaboravo su naciais. Neginčytina, kad sukilimas buvo derinamas su Vokietija, kad LAF vadovybė bendravo su Abwehru, kalbėjosi ir su Gestapu. Reikėjo derinti sukilimą su karo pradžia, nes sukilėliai vieni negalėjo priešintis sovietų pajėgoms, juolab Raudonajai armijai.

Nors sukilėliai bendradarbiavo su naciais, jie priešinosi vokiečių politiniams tikslams, atvirai ir atkakliai siekdami Lietuvos nepriklausomybės. Negalima LLV lyginti su Justo Paleckio vyriausybe. Justas Paleckis bendradarbiavo su sovietais, laidodamas Lietuvos nepriklausomybę, LLV bendravo su naciais, siekdama atkurti nepriklausomybę.

Kazys Škirpa ne kartą atsakingiems Vokietijos Užsienio reikalų ministerijos pareigūnams raštu ir žodžiu skelbė, kad Lietuva tikisi atgauti savo laisvę ir suverenumą. Tris dienas prieš karo pradžią jis perdavė memorandumą Ribbentropui, kuriame taip pat rašoma, kad patys lietuviai turi spręsti savo vyriausybės sudėtį.

Karui prasidėjus, K. Škirpai buvo paskelbtas namų areštas, jam nebuvo leista grįžti į Lietuvą. Vokiečiai įvairiausiais būdais trukdė LLV veiklai, skatino voldemarininkus surengti perversmą prieš ją. LLV atsisakė tapti vokiečių valdžios patikėtinių taryba ir po šešių savaičių nutraukė savo veikimą. Daugelis sukilimo vadovų įsitraukė į antinacinę rezistenciją, ne vienas buvo suimtas.

LLV ir sukilėliai negalėjo paveikti vokiečių, bet ir nešoko pagal vokiečių dūdelę. Pats LLV sudarymas, pats vyriausybės pavadinimas buvo iššūkis vokiečiams. LLV pasisekė išsaugoti didesnę veikimo laisvę, bet saugumo policija ir savisaugos batalionai buvo tiesiogiai pavaldūs vokiečiams ir įtraukti į žudymo akcijas. Vietos savivaldy-

1941 m. sukilimas: nevienareikšmis, bet labai svarbus

KĘSTUTIS GIRNIUS

bės irgi buvo verčiamos paklusti vokiečių galiai.

Opiausias klausimas yra žydų žudymas. Žudynės Lietūkio garaže bei Viliampolėje vyko pirmomis karo dienomis, ir jei vokiečiai skatino žudymus, lie-

tuviai juos vykdė. LLV nepasmerkė jų viešai. Tad vieni stengiasi sukilimą vaizduoti nacių kolaborantų diriguojama uvertiūra masinėms žudynėms. Kitiems žudymai vyko bendrame sukilimo fone, bet nebuvo susieti vienas su kitu. Pirmuoju atveju sukilimas sutapatinamas su žudynėmis, kitu atveju žudynės laikomos nereikšmingu epifenomenu. Nė vienas, nė kitas aiškinimas neįtikina.

Nors jau vėlu, reikėtų mėginti detaliau atkurti sukilimo eigą, atkreipiant dėmesį į du dalykus. Pirmas, ištirti, kiek ir kokiomis sąlygomis įvyko išpuolių prieš žydus ir kiek būta susirėmimų su partiniu aktyvu, naciams dar neatvykus. Antra, reikia atsargiau vartoti sukilėlių, partizanų ir baltaraiščių sąvokas. Kartais visi sukilėliai sutapatinami su baltaraiščiais, o visi baltaraiščiai su žudikais. Sukilėlio ir žudiko sutapatinimas tiek pat ydingas, kaip žydų ir komunistų sutapatinimas antisemitų demologijoje.

Reikėtų vykdyti tyrimus, siekiant atskirti tris žmonių grupes – sukilėlius, kurie tik kovojo su okupantu, ir žudynes išitraukusius sukilėlius, ir pogromų vykdytojus, kurie išvis nekovojo su okupantu. Darbas nebūtų lengvas, bet gal ir nebergėdžias, nes turime sukilėlių sąrašą. Būta daug nepriekaištingų kovotojų, nesuitemusių krauju ir vėliau išitraukusių į antinacinę rezistenciją kaip Pilypas Narutis. Tai vienas pagrindinių sukilimo organizatorių, kuris buvo suimtas 1943 m. ir išsiųstas į Stuthofio koncentracijos stovyklą.

Bet Bronius Norkus, kuris iškėlė trispalvę ant Prisiškėlio bažnyčios bokšto, vadovavo karių būriui, kuris masiškai žudė žydus. Masinėse žudynėse labai aktyviai dalyvavo kitas sukilėlis Juozas Barzda. Sakoma, kad Algirdas Klimaitis, kuris vadovavo Viliampolės pogromui, buvo sovietų įkalintas ir tik sukilėlių išlaisvintas. Jei tai tiesa, jis nebuvo sukilėlis, o paprastas žudikas.

Verta prisiminti sukilėlių sudėtį. Didelį vaidmenį turėjo studentai, ypač ateitininkai, visuomenės veikėjai, jauni karininkai, universiteto dėstytojai, paprasti ūkininkai. Tai buvo lietuvių visuomenės skerspjūvis, o ne tik kariškių grupė.

Kyla klausimas, į kokį pasakojimą reikia įterpti sukilimą. Prestižiniame JAV istorijos žurnale „Kritika“ žinomas istorikas Alfred J. Rieber paskelbė straipsnį apie pilietinius karus Sovietijoje per Antrąjį pasaulinį karą ir po jo. Jis teigia, kad sukilime dalyvavo nuo 100 iki 125 tūkst. žmonių, kad Kaunas buvo išvaduotas ir buvo sudaryta LLV (jis mini ir žudymus Kaune).

Rieber tvirtina, kad ir vėliau lietuviai pralenkė kitus Baltijos šalių gyventojus savo politiniu sąmoningumu ir organizuotumu, aktyviai dalyvavo partizanų pasipriešinime. Rieber daro faktinių klaidų, kaip ir dar žinomesnis istorikas Timothy Snyder savo „Bloodlands“, teigdamas, jog K. Škirpa sugrįžo į Lietuvą su vokiečiais ir per radijo laidas skatino lietuvius žudyti žydus. (Tai, kad žurnalo ir knygos redaktoriai nepastebėjo klaidų, rodo, kiek mažai dar žinoma apie Lietuvą).

Galima pratęsti Rieber įžvalgą. Lietuviai vieninteliai iš Baltijos šalių sukilo ir sudarė Laikinąją vyriausybę. Antinacinė rezistencija buvo gerai organizuota ir sulaukė tautos pritarimo. 1943 m. lietuviai vieninteliai boikotavo SS legiono steigimą (nors policijos batalionai dalyvavo žudynėse ne tik Lietuvos teritorijoje, bet ir už jos). Rezistencijos raginami 1944 m. savanoriai entuziastingai stojo į Vietinę rinktinę, kuri turėjo būti Lietuvos kariuomenės užuomazga. Tik Ukrainoje partizaninis pasipriešinimas buvo atkaklesnis ir platesnio masto.

Verta prisiminti, kad 1945 m. vasarą sugalvojus Lietuvos inkorporavimo į SSSR penkerių metų proga siųsti Stalin padėkos laišką su Lietuvos gyventojų parašais, įvyko spontaniškas, beveik visuotinis boikotas. Lavrentij Berija siųstame raporte tarp kita ko pažymima, kad vienoje Švenčionių valsčiaus apylinkės taryboje „iš 100 susirinkime dalyvavusių žmonių laišką drg. Stalinui pasirašė tik apylinkės pirmininkas“.

Šiame kontekste sukilimas yra reikšmingas įvykis Lietuvos pasipriešinimo istorijoje, pirmasis ilgos kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės žingsnis, atskleidžiantis gyventojų politinį sąmoningumą bei ryžtą nesusitaikyti su Lietuvos okupacija. Bet nereikia užmiršti tamsiosios sukilimo pusės.

Delfi.lt

Prieš tris dešimtis metų teroristas turkas Mehmet Ali Agca, vykdydamas neįvardyto užsakovo užduotį, Romoje keturiais šūviais sunkiai sužeidė popiežių Joną Paulių II. Toji žinia iki sielos gelmių sukrėtė ne tik visą krikščionių pasaulio bendruomenę, bet ir visus Vakarų demokratijos šalininkus.

Sovietų Sąjungos pamatai jau trūkinėjo. Lietuvoje tuomet buvo mėgstama pasiklausyti radijo laidų iš Varšuvos. Viskas apie popiežių Karolį Wojtylą! Lenkijoje – visuotinis susijaudinimas, pasipiktinimas ir sąmyšis. Uždaryti teatrai ir pasilinksminimo vietos. Žiniasklaidos priemonėse – TV ekranuose, radijo laidose, laikraščiuose – darbininkai, kunigai, intelektualai, aukštas pareigas einantieji valdininkai... Iš kiekvieno kalbėtojo lūpų sklinda susijaudinimas ir susirūpinimas Šventojo Tėvo sveikata, tramdant pasipiktinimą dėl tokio barbariško veiksmo, aiškiai suvokiant terorą kaip grėsmę visuomenės rimčiai ir stabilumui.

Tokio popiežiaus pasaulio katalikai ir apskritai krikščionys dar neturėjo. Asmenybė, subrendusi ir iškilusi promaskvietiško socializmo lageryje ir tapusi Kristaus vietininku žemėje, buvo sunkiai suvokiamas paradoksalius reiškinys visiems doriems pasaulio piliečiams, tuo labiau gyvenantiems totalitarinių režimų valdomose šalyse. Daugeliui žmonių kėlė nuostabą pats faktas, kad šalyje, kurioje visomis priemonėmis buvo prievarta brukama pseudomokslinė komunizmo teorija, galėjo išaugti ir susiformuoti tokia tyra, kilniadvasiška, išvalgi ir stebėtinai energinga asmenybė.

Jonas Paulius II žinojo, ko labiausiai trūksta totalitarinio režimo valdomai visuomenei, nes jis pats patyrė sovietinio rusiškojo imperikalizmo ir vokiškojo nacionalsocializmo smurtą bei komunizmo idelogijos

Asmenybės antspaudas

EDMUNDAS SIMANAITIS

kiršinanti poveikį. Supuvusioje, yrančioje, smurtu ir melu grindžiamoje sistemoje atsiranda, subręsta, išskyla ir labai įtakingai veikia šviesi Asmenybė. Visiems kremliško politrukūno užtaiso ideologams ir agitatoriams – tai buvo sunkiai suvokiamas nukrypimas. Jie niekada negebėjo suprasti, o tuo labiau paaiškinti, kodėl šalyje, kurią valdo neva „darbininkų ir valstiečių klasės“ atstovai, vadovaudamiesi vienintele teisinga komunizmo idelogija, gali rasti kitaip galvojančių.

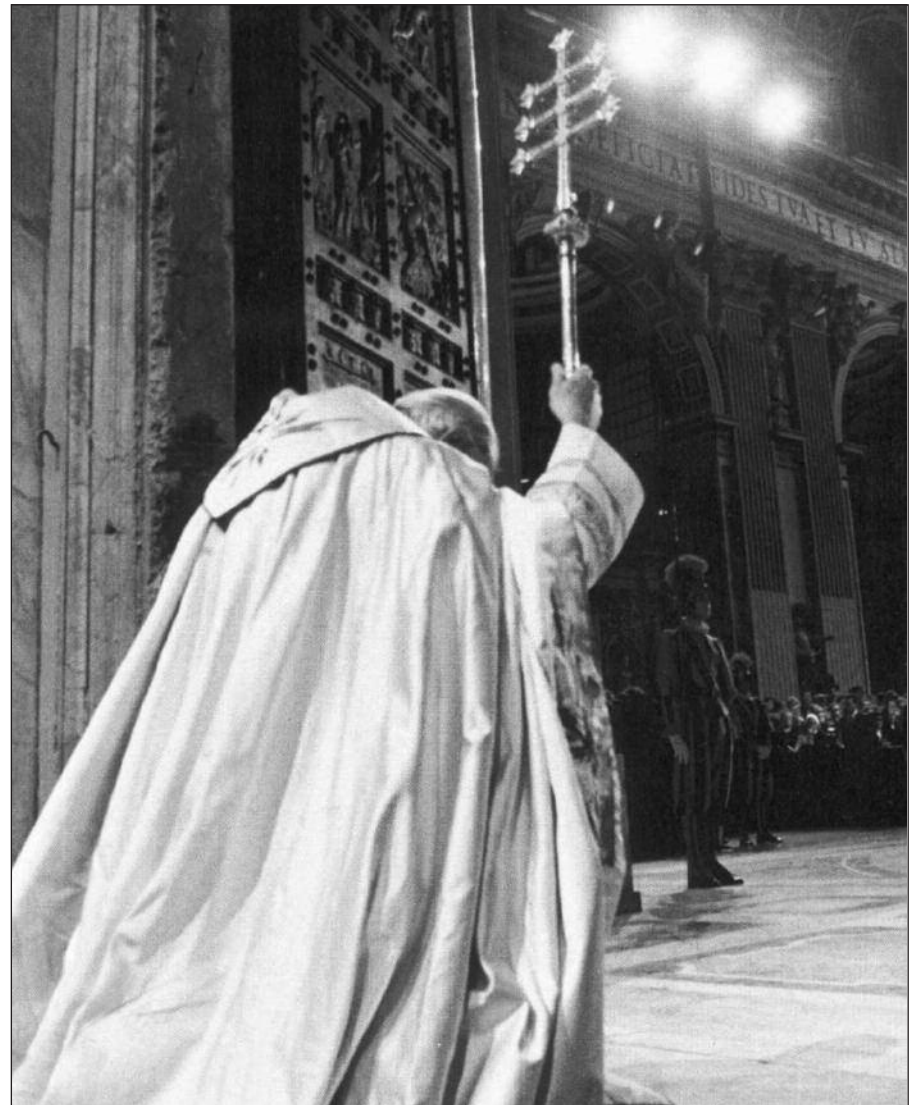
Tokiems nukrypėliams „taisyti“ buvo sukurta veiksmingai veikianti internacionalinė GULAG'o imperija, bekrastis Sibiras ir begalė iki šiol neįvardytų zekų kapinynų. Šios tamšios ir kruvinos institucijos dirbo be paliovos, o maištaujančių ir galinčių būti nepatenkintų valdžia niekada netrūko. Bolševizmo ortodoksai niekada negebėjo paaiškinti, koku būdu „socializmą statančioje“ visuomenėje gali rasti tokių „nuokrypų“.

Gyvenimo tikrovė negailestingai sugriovė tauškalus apie brandų socializmą ir kitus -izmus. Šviesi Jono Pauliaus II asmenybė, skelbdama Kristaus mokslo tiesas, parodė, kad Vakarų demokratijos šalyse, kur praktikuojamas krikščioniškas gyvenimo būdas, genocido nusikaltimai neįmanomi iš principo. Po Antrojo pasaulinio karo atkurtoji Lenkija, nors ir būdama Maskvos valdomo socialistinio lagerio šalimi, turėjo nepalyginti daugiau laisvių, negu okupuota ir sovietinama Lietuva. Lenkijoje aiškiai reiškesi tautinis ir

religinis atgimimas. O Kremliaus skelbiamas internacionalizmas tebuvo tik rusiškąjį imperializmą dengianti propaganda, kuriai priešintis lenkai turėjo kur kas daugiau galiomybių.

Okupuotos Lietuvos gyventojai patyrė itin žiaurias represijas: masinės žudynės, trėmimai, žmogaus teisių suvaržymai. Prorusiškas pseudosocializmas Lenkijoje negalėjo prigyti ir neprigijo. Jono Pauliaus II gyvenimas ir veikla akivaizdžiai rodo, kad ir pseudosocializmo sąlygomis religija išlieka vyraujančia visuomenės ideologija ir pilietinės dorovės normintoja.

Edmundas Simanaitis – Lietuvos politinis bei visuomenės veikėjas, Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio narys, dviejų kartų savanoris.

LAIŠKAI

KOKS BUS MŪSŲ KARO GROBIS?

Nuo gilios senovės tautos kariauvo, norėdamos užgrobti kaimynų žemes, pavergti jų turtus. Ir mūsų mažytė Lietuva, priešų iš vidaus ir priešų kaimynų daugelį kartų nuskriausta, daugelį kartų naikinta, kankinta. Bet lenkai vis dar seilę varvina, o Maskva negali užmiršti lietuviškų kumpių ir dešrų. Nuo tų plėšrių kaimynų apsiginti neturtinga ir prasiškoliusi Lietuva ieško užtarimo svetur.

Pažadai padėti ir apginti nuo priešų Lietuvai labai daug kainuoja. Bet ar galima pasitikėti sutartimis? Iš istorijos matome, kad sutartis galioja, kol ji yra naudinga. Vienas iš geriausių to pavyzdžių yra, kai Lenkija, 1920 metais sulaužiusi pasirašytą sutartį, net 24 valandoms nepraėjus puolė Lietuvai, okupavo mūsų sostinę Vilnių. Sutarties rašalas dar nebuvo nudžiūvęs.

Šių dienų Lietuvos vadovai jaučiasi turtingi ir galingi, nors izde vėjai švilpauja. Jie nutarė prisidėti prie Amerikos, užkariaujant Iraką ir Afganistaną. O ką Lietuva iš to gaus? Koks bus Lietuvos karo grobis? Irake yra daug naftos šaltinių, kuriuos Amerika jau „melžia“. Gal mums

duos jų keletą? Afganistane yra daug žemės lobių: naftos, dujų, net aukso, deimantų, kitų brangių metalų. Ką Amerika mums duos? Gal aukso kalnus?

Kažkieno kurstomi rizikingai lendame į kivirčius tarp galingos Rusijos ir laukinės Gruzijos. Kokia beprotystė mums lysti į Kaukazą, toli, toli nuo Lietuvos? Ar mes turime tiek karinės jėgos, kad Rusiją atbaidytume nuo Gruzijos? Mes tik kiršiname rusus ir galime labai nukentėti, prarasdami Rusijos rinką. Ar ne beprotystė yra Valdo Adamkaus noras atidaryti ne vien ambasadą Gruzijoje, bet ir lietuvių kalbos mokyklas, galvojant gruzinus mokyti lietuviškai. Kiek visa tai kainuoja? Kiek verta mums labai daug kainuojanti draugystė su Gruzija?

Dabar lendame į Baltarusiją, nes mums nepatinka jų santvarka. Ar tai mūsų reikalas? Tuščiais plepalais tik erziname juos.

Prisiminkime Amerikos skausmingą elgesį su Lietuva, kai po Pirmojo pasaulinio karo Lietuva buvo labai nuniokota ir labai neturtinga. Amerika Lietuvai nė cento nepaskolino. Kai lenkai okupavo mūsų sostinę Vilnių, ir Lietuva rinko savanorius išvyti lenkus iš Vilniaus, JAV prezidentas grasinimais uždraudė

Lietuvai atsiimti sostinę. Kai Stalins išskėlė ultimatumą, Amerika ir kitos demokratijos nė žodeliu neužtarė Lietuvos. Kai lietuviai buvo tremiami į Sibirą ir žudomi, Amerika žinojo, bet nieko nedarė. Kai po karo geriausi Lietuvos vyrai ir moterys kovojo miškuose, Amerika nuolat kurstė, melagingai žadėdama pulti Rusiją. Tas melas Lietuvai kainavo tūkstančius lietuvių gyvybių. Paskutinis Amerikos žiaurus ir nepateisinamas elgesys įvyko prieš 20 metų – Lietuvai iškovojus nepriklausomybę, visas pasaulis per keletą dienų naują šalį pripažino, deja, Amerika tai padarė tik po keleto mėnesių.

Lietuvos vadovai turėtų gerai įsidėmėti Theodore Roosevelt posakį: „Su priešų kalbėk maloniai, bet turėk gerą lazda už nugaros.“ Ar mes turime gerą lazda?

Algis Virvytis
Boston, MA

VISA YRA TIESA

Atsakant į Vytauto Volerto straipsnį „Gal nepaaiškinta, gal neišgirsta“ („Draugas“, 2011 m. birželio 14 d.), taip, visa – tiesa, visa – paaiškinta. Tik, gaila, kad vyskupams ir jų vyskupijoms neišgirstant. Nei dabar, nei anksčiau, kai dar buvo laiko pa-

aiškinti ir išklausti ir... išgirsti. Vienintelė ir pirmoji Kanadoje vietinės vyskupijos sunaikinta vietinių lietuvių šventovė ir parapija London Šiluvos Marijos (vienintelė šiuo vardu Šiaurės Amerikoje!) tapo tik pievele, parduota už 50,000 Kanados dol. „Chevrolet“ automobilių parduotuvei. Nei Lietuva, nei prezidentai, nei mūsų dvasininkai neišstengė nei ką pakeisti, nei pagelbėti.

Edmundas Petrauskas
London, Canada

ATITAI SYMAI

Sigitos Šimkuvienės straipsnyje „Ypatingas susitikimas su Sunny Hills lietuviams“ („Draugas“, 2011 m. gegužės 31 d./birželio 2 d.) minimų žmonių pavardės turi būti tokios: Olga Mamaitienė ir jos dukra Judita Mamaitytė.

***

Ievos Šadzevičienės straipsnyje apie lietuvių išeivijos dailininkų parodos atidarymą Vilniuje („Lietuvai – su meile...“, „Draugas“, 2011 m. birželio 11 d.) vienoje iš nuotraukų keramikę Norą Aušrienę pasveikino keramikos profesorius Juozas Adomonis, o ne Antanas Adomaitis.

TELKINIAI

Brighton Park, IL

Knyga apie Sibiro tremtinius

VILIJA VAKARYTĖ

1941 m. birželio 14 d. – Gedulo ir vilties dieną – prasidėjo masiniai lietuvių trėmimai į Sibirą. Apie tai esu girdėjusi nuo mažens, mano tėvelis pasakojo man, kad mano seneliai Emilija ir Liudvikas buvo ištremti į gilią Sibiro taigą. Jie grįžo į savo tėvynę (tėvelio sesers Aldonos dėka) būti palaidoti Seirijų kapinėse. Šias kapines ir savo senelių kapus Dzūkijoje aplankiau 2001 metais.

Brighton Park parapijos choro nariai dainuoja Sibiro tremtinių parašytas dainas.

Dar ir dabar Lietuvoje gyvenantys lietuviai su baime ir šiurpuliais prisimena tas birželio dienas ir naktis. Kiti vis dar negali papasakoti savo vaikiciams, ką jie matė, girdėjo. Neseniai buvau paskatinta perskaityti mokslų daktaro Eugenijaus Barnišio knygą „Už tvoros“, kurią galima rasti internete adresu: www.barniskis.lt (PDF versijai gauti naudokite kodą – vardas: skaitytojas1; slaptažodis: knyga).

Joje detaliai ir vaizdingai aprašytas Lietuvos tremtinių gyvenimas, kuri knygą autorius pats patyrė, kai jo tėvas Kazys Barniškis su šeima buvo ištremtas iš Panevėžio. Eugenijus tada buvo tik trejų metų, o jį jau vadino „pavoju Lietuvos priešui“! O kaip vaizdingai autorius aprašo ne tik gyvenimą Sibire, bet ir rašo apie lietuvių stiprią dvasią, kaip jie grūmėsi prieš gamtos stichijas – pūgas, šaltį, badą! Auto-

rius rašo, kad net vaikai prisidėdavo prie kiškių medžiojimo! Eugenijus atsimena, kad jo tėvas daug kartų ilgai negrįždavo namo – su kitais vyrais buvo išplaukęs žuvauti. Knygoje tiek daug lietuviškos patriotiškos dvasios, širdies, istorijų, kai lietuviai padėjo vieni kitiems, drąsos pasakojant, ką jie išgyveno, kaip jie jautėsi.

E. Barniškis sukūrė tikrą dokumentinį peizažą, net su spalvotomis nuotraukomis gyvūnų ir vietovių, kur jis praleido savo jaunystės die-

nas. Augdamas Sibire, stiprioje šeimoje ir lietuvių būryje, jis užaugo tikras patriotas. Autorius rašo, kad būtent Sibire jis atradęs savo gyvenimo profesiją – miškininkas.

Apie šią knygą išgirdau Brighton Park trėmimų ir Juodojo kaspino dienos minėjime. Renginyje paskaitai vadovavo dr. Eugenijaus Barnišio pusbroliu, JAV LB XIX Tarybos narys Algimantas Barniškis. Susidomėjimo sulaukta didelio, išgirsta pasiūlymų, kad knygą turėtų paskaityti Amerikos lietuviai ir tie, kurie domisi šia tema, kad ją reikėtų išversti į anglų kalbą.

Šiame minėjime taip pat dalyvavo ir savo kūrybą skaitė kun. dr. Kęstutis Trimakas, o Sibiro tremtinių parašytas dainas jausmingai dainavo Brighton Park parapijos choro nariai.

Vilija Vakarytė – JAV LB XIX Tarybos narė.

Vilija Vakarytė

Tėvynė – kur ji? Sibiro tremtiniams prisiminti

JAV LB XIX Tarybos narė Vilija Vakarytė skaito savo eilėraštį Gedulo ir vilties minėjime Brighton Park.

*Pradedu suprasti, kas yra tikra tėvynė,
kai ją palieki tūkstančių mylių atstume.
Kai mūsų gentainiai ne savo noru
gyvulinuos vagonuos išvežti
už Uralo kalnų,
kur nežengiamos pelkės,
bekraščiai miškai,
plati Lenos upė,
skaidriausias Baikalo ežeras –
neužteršta ir laukinė gamta.*

*Tik ji, vienintelė, tave priėmė maloniai į savo glėbį
su šalčiausiomis žiemomis
ir trumpiausiomis vasaromis.*

*Be batų
ir be rūbų,*

*kuriuos numovė Stalino kareiviai paskutinėje Rusijos stotyje.
Tave tik saugojo Aukščiausias ir jo sukurta gamta,
maitinanti uogomis ir grybais,
lietumi ir reta saule.*

Bet išliko tau, tėvyne, ilgesys, artimųjų veidai ir mintys –

Kodėl tokia liūdna Lietuvos dalia?

*Turėjai palikti gimtuosius namus,
su prievarta ir apgaule buvai paimtas į nežinią.
Tavo mintys nuklydo į praeitį,
į tuos didžiuosius laikus,
kai Lietuva buvo galingiausia Europos valstybė,
kurios valdos tęsėsi nuo Baltijos iki Juodosios jūros.
Tavo ainiai buvo be galo drąsūs ir ryžtingi.
Didelis pasitikėjimas savimi ir gerėjimasis puikia padėtimi nepastebimai
leido priešams užlipti ant tavo sąžinės ir dvasios ir tave pavergti,
suskaldyti tavo galybę, uždrausti tavo kalbą ir atimti laisvės džiaugsmą!
Tavo nuolaidumas ir noras didybės, garbės,
atsisakant savo gimtos kalbos,
aptemdė tavo budrumą,
todėl ateities kartos turėjo daug vargti ir liūdėti,
negalėdamos išbristi iš svetimtaucių vergijos.*

*Šviesos blyksniai
pasirodydavo lietuvių sukilėlių veiduose,
bet greit užgesdavo atvykėlių Muravjovų rankose.
Degė lietuviškos knygos, ir užgeso ne vieno tautiečio gyvybė.*

*Todėl, mielas lietuvi,
tautieti,
prisiminki ne vien garbingą, bet ir liūdną Lietuvos praeitį!*

Baigiu Vinco Kudirkos žodžiais: „Vardan tos, Lietuvos, vienybė težydi!”

Pagerbėme tėvelius

JOANA DRŪYTĖ

*Gal veidas raukšlėtas, sulinkę pečiai,
O gal dar jaunas ir drūtas vaikinai.
Tėvelis vaikams, tas brangusis
žmogus, –
Gyvenimo kelrodis mielas.*

*Atėjom šiandieną pasveikint visus
Tėvo dienos proga ta garbinga.
Palinkėti gyviems daug saulėtų
dienių,
Iškeliavusiems – dangaus ramybės.*

*Tėveli, brangusis, dėkojame Jums
Už meilę, už rūpestį didį.
Gyvenimo kelias tikrai nebaisus,
Nes takas seniai Jūs pramintas.*

Š. m. birželio 19 d. Tėvo dienos proga į Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapiją susirinko gra-

žus parapijiečių būrelis, kuris nuoširdžiai pagerbė savo šeimos tėvus, senelius, prosenelius ir diedukus.

Kaip ir visada, pradėjome su šv. Mišiomis, kurias taip išpūdingai mums atnašavo dr. kun. Kęstutis Trimakas. Pakviesti prie altoriaus, nedrąsiai šypsodamiesi atėjo nedidelis būrelis šių brangių asmenų, kuriuos kunigas palaimino ir paskatino toliau rodyti gerą pavyzdį savo vaikams ir vaikiciams. Nepamiršo paminėti ir tų, kurių nebėra tarp mūsų, linkėdamas jiems amžino dangaus džiaugsmo.

Mišių patarnautojui Nichole ir Thomas Fanelli įteikė kiekvienam po Šv. Juozapo paveikslėlį ir tėvo dienai skirtą tušinuką.

Šv. Mišioms pasibaigus tėveliai garbinga eisena nukeliavo į bažnyčios galą, kur jų laukė šeimos ir vaikai.

Cicero, II

Ciceriečiai paminėjo trėmimus į Sibirą

EDVARDAS ŠULAITIS

Negausus Cicero lietuvių telkinys išstengė surengti populiariai „Baisiojo birželio“ vardu vadinamą sukaktį, taip paminėdami 70-ąsias trėmimo į Sibirą pradžios metines, kurios ilgiems laikams liks mūsų tautiečių, nesvarbu, kur jie begyventų, atmintyje.

Apie Sibirą kalbėjusi viešnia iš Kauno Virginija Paplauskienė po paskaitos buvo apdovanota gėlėmis.

Šį kartą minėjimas buvo tikrai neeilinis, kadangi jame dalyvavo ir paskaitą skaitė tolimoje Vorkutoje gi-

musi Virginija Paplauskienė, šiuo metu vadovaujanti Kauno Maironio lietuvių literatūros muziejaus Išeivių literatūros skyriui.

Ši buvusi sibirietė (ten išgyveno 17 metų), dabar dirbanti išeiviams reikšmingą darbą Kaune, pasidalijo savo išgyvenimais Sibire, kur buvo ištremta jos šeima. Ji paskaitė žiupsnelį atsiminimų iš savo tėvo Mindaugo Babono prisiminimų knygos „Per kančias neprarandant vilties“ (išleista „Valstiečių laikraščio“ 1997 m.). Kai kurios tų skaitinių vietos buvo tikrai jaudinančios ir jautresniam klausytojui išspaudė ašarą. Skaitydama jaudinosi ir pati Virginija, juk ji daugelį tų įvykių išgyveno, nors tada, žiūrint vaiko akimis, jie gal kitaip atrodė.

Apie Sibirą išvežtuosius, jų kančias ir likimą prirašyta daug knygų. Jos sukelia liūdnius, baisius prisiminimus tai išgyvenusiems, o jaunimui šios istorijos – šurprios, gal net neįtikėtinos.

Viešnia sakė, kad kurį laiką vienoje stovykloje teko gyventi su daugeliu pažįstamu nuostabiu dvasiškiu kun. Kazimieru Vasiliausku, kuris slapta tremtiniais laikė Mišias. Kai kun. Vasiliauskas buvo išsiųstas į Latviją, iš ten Virginijos šeima sulaukdavo dovanėlių.

V. Paplauskienė su artimaisiais buvo pavykę nelegaliai kartą gerokai anksčiau grįžti į Lietuvą, bet, saugumui susekus, teko vėl keliauti atgal į Sibirą.

Ilgametė Maironio muziejaus darbuotoja

1974 metais, kai jau buvo leista oficialiai apsigyventi Kaune, V. Paplauskienė siekė mokslo ir pradėjo dirbti Maironio lietuvių literatūros muziejuje. Už darbštumą ji vienais metais buvo išrinkta „Metų muziejininke“, o šiemet Vilniaus universitete ji apsigynė doktoratą, parašiusi disertaciją apie Čikagos apylinkėse gyvenančią poetę Liūnę Sutemą (Katiliškiene). Apie ją išleido ir knygą „Liūnė Sutema: gyvenimo ir kūrybos keliai“. Beje, V. Paplauskienė yra parašiusi ir daugiau knygų bei straipsnių spaudoje apie išeivijoje gyvenusius ar dar tebegyvenančius rašytojus. Amerikoje ji jau yra viešėjusi daugybę kartų, iš kiekvienos kelionės grįžta su archyvine medžiaga apie išeivijoje kūrusius rašytojus.

Viešnią gausiai į mažą „kavinę“ (kažkodėl minėjimas neruoštas didžiojoje salėje) susirinkusiems klausytojams pristatė ir su jos veikla supažindino visuomenininkė Marija Remienė, neseniai tapusi JAV LB Cicero apylinkės pirmininke.

Rašinių „Baisiojo birželio“ tema perskaitė dažna renginių Cicero dalyvė Liuba Šniurevičienė, kuri irgi sugebėjo užgriebti klausytojų jautrias stygas. Ant vieno iš staliukų buvo sudėti Sibirą primenantys suvenyrinio tipo daikteliai.

Tarp gausių klausytojų (jie netilpo į nedidelį kambarį) buvo prele-

gentės giminaitė Nijolė Lipčiūtė su vyru Arnoldu Voketaičiu, buvusiu Lyric Opera ir Čikagos lietuvių operos solistu, Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkė Stasė Petersonienė su dukra Daiva, Juozas ir Adelė Grinos bei kiti žymesni tautiečiai.

Viešnia apdovanota gėlėmis ir pagyrimo žodžiais. Po paskaitos ji pasirašinėjo naujai išleistoje, gana stambioje knygoje apie visiems gerai pažįstamą poetę Liūnę Sutemą.

Minėjimas oficialiai rengtas JAV LB Cicero apylinkės valdybos vardu, gaila, kad jam neparūpinta didesnė patalpa šiemet savo gyvavimo šimtmetį mininčios, lietuvių įsteigtos Šv. Antano parapijos pastate.

Žymūs svečiai trėmimų į Sibirą minėjime Cicero: garsusis operos solistas Arnoldas Voketaičis ir buvusi modeliuotoja, jo žmona Nijolė Lipčiūtė-Vokietaitienė.

Edvardo Šulaičio nuotr.

Partizanų palaikų paieškos

GINTARAS LUČINSKAS

2011 m. pavasarį šių eilučių autorius Lietuvos Ypatingajame archyve KGB dokumentuose rado MGB Alytaus apskrities skyriaus darbuotojų surašytą ir pasirašytą aktą apie 4 žuvusių Dainavos apygardos štabo pareigūnų, tarp jų ir vado D. Jėčio-Ažuolio, palaikų užkasimo (paslėpimo) vietą.

1947 m. rugpjūčio 11 d. štabo bunkerį Punios šile apsupo MGB-istai. Sunaikinta Dainavos apygardos vadovietė, žuvo apygardos vadas kpt. D. Jėčys-Ažuolis ir štabo nariai: V. Kavaliauskas-Juodvarnis, M. Petrauskas-Aras ir J. Pilinskas-Krūmas, suminti V. Juozaitis-Vyturys, A. Macevičius-Linas, J. Puškorius-Girinis ir Vaidoto grupės vadas J. Petraška-Patrimpas, Lapaitis. Tęsiant akciją, Strielčių k. slėptuvėje žuvo PK Margio grupės vadas V. Subačius-Klevas, štabo viršininkas J. Jusas-Pakštas ir skyriaus vadas J. Šarkus-Vaitkus. Sunkiai sužeistas D. Jėčys-Ažuolis, sunaikinęs štabo dokumentus, nusišovė. Palaikai niekinti MGB Alytaus skyriaus kieme, o rugpjūčio 14 d. užkasti Alytaus pakraštyje.

Š. m. birželio 22 d. MGB dokumente aprašytoje vietoje pradėti vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Juos atliko Lietuvos Nacionalinio muziejaus archeologas Gediminas Petrauskas ir Vilniaus universiteto istorikai-archeologai bei LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyriaus ir Genocido aukų muziejaus darbuotojai (vad. Rytas Narvydas). Šių tyrimų vadovė – archeologė Lijiva Ivanovaitė. Alytaus apskr. A.

Juozapavičiaus šaulių rinktinės 10 šaulių padėjo tyrinėtojams atlikti kasinėjimo darbus. Taip pat buvo atvykęs ir įžymiojo partizanų vado anūkas, tautodailininkas Gediminas Jėčys, kuris jau planuoja, kaip įamžinti žuvusių partizanų atminimą.

Užduotis visiems aiški: tikėtinose vietose iškasti 5 šurfus (bandomuosius plotus). Pasisekus aptikti palaikus – ieškoti palaikų užkasimo vietos ir atidengti perkasą tiek, kiek reikėtų.

Deja, šios dienos paieškos nebuvo apvainikuotos sėkme, todėl bus renkama papildoma istorinė-archyvinė medžiaga, ieškomi liudininkai, o archeologiniai tyrimai atliekami liepos mėnesį.

Gintaras Lučinskas – alytiškis kraštotyrininkas ir istoriografas.

Alytaus šauliai padeda archeologams.

Archeologinė „žvalgyba“.

Tyrinėtojai kasa bandomąjį plotą.

G. Lučinsko nuotr.

Biržų pradinės mokyklos „Aušra“ mokiniai prie Jonušo Radvilos paminklo Biržų piliakalnyje. 1939 m. Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archyvo nuotrauka

Prieš 80 metų biržiečiai kunigaikščiui Jonušui Radvilai pastatė paminklą

ANTANAS SEIBUTIS

Kunigaikštis Jonušas Radvila (1612–1655) buvo viena ryškiausių savo epochos asmenybių, žymus politikas ir karvedys, kultūros mecenatas, išsilavinęs žmogus, evangelikų reformatų globėjas. Gavo gerą išsilavinimą, 1629–1631 m. studijuodamas Leipcigo, 1633 m. – Leideno universitetuose, mokėjo 4 kalbas. Anksti pradėjęs karjerą, 1646 m. jis jau lauko etmonas ir Žemaičių seniūnas, 1653 m. – Vilniaus vaivada, 1654 m. – didysis etmonas. Sėkmingai dalyvavo karuose su Bogdano Chmelnickio kazokais, ypač pasižymėjo karo žygio 1651 m. į Kijevą metu.

1931. 06. 28. Paminklo Jonušui Radvilai atidengimas. Kalba švietimo ministras Konstantinas Šakenis.

Per sunkius Lietuvos – Lenkijos valstybei 1654–1655 m. karus su Švedija ir Rusija vadovavo Lietuvos kariuomenei. 1655.10.20 Kėdainiuose J. Radvila su šalininkais didikais ir bajorais (viso 1,134 žmonės) pasirašė sutartį su Švedija. Šia sutartimi nutraukta unija su Lenkija ir sudaryta su Švedija. Lietuvoje palikta senoji tvarka, luominė ir religinė laisvės. Lietuvos didikai tikėjosi, kad Švedija geriau apgins jų interesus, jie gausią paramą karui su Rusija. Beje, pagal Kėdainių sutartį į Biržų tvirtovę buvo įvesta švedų įgula.

Tačiau švedai elgėsi ne kaip sąjungininkai, o kaip priešai, plėšikavo, savavaliavo. J. Radvilai 1655 m. gruodžio pabaigoje mirus, 1656 m. pavasarį lietuviams sukilus prieš švedus, Kėdainių unija buvo nutraukta, praktiškai jai ir neišgalėjus.

Bėgo metai, amžiai, Lenkijos – Lietuvos valstybę XVIII a. pabaigoje pasidalijo plėšrūs kaimynai, beveik visa Lietuva atsidūrė carinės Rusijos sudėtyje. XX a. pradžia atnešė karus, tačiau viena Pirmojo pasaulinio karo

išdavų buvo Nepriklausomos Lietuvos susikūrimas. Nepriklausomybę reikėjo ginti karuose su bolševikais, bermontininkais, lenkais.

Vienas iš tos kovos dalyvių buvo ir 1919 metais Kaune įsteigtas husarų pulkas, dalyvavęs kovose su visais Lietuvos Nepriklausomybės priešais. 1922 m. perkeltas į Kauną, pulkas 1927 rugsėjo 25 d. pavadintas 1 husarų didžiojo Lietuvos etmono kunigaikščio Jonušo Radvilos pulku ir gavo vėliavą su įrašu „Nugalėsime arba mirsim“.

Atėjo ir biržiečiams eilė pagerbti garsios Biržų krašte Radvilų giminės vieną iš atstovų. Tiek visuomenė, tiek miesto ir apskrities valdžia iškelė ir pritarė sumanymui pastatyti Biržuose kunigaikščiui Jonušui Radvilai paminklą.

Pirmieji sumanytojai buvo miesto burmistras Povilas Klybas ir savivaldybininkas Martynas Mažuika. Renkant aukas daugiausiai pasidarbavo gydytojas J. Mikelėnas, notaras P. Lembertas, Smulkaus kredito bankas Biržuose, prof. J. Yčas Kaune, mokesčių inspektorius Krišukėnas ir policijos vadas M. Kregždė Panevėžyje, gimnazijos direktorius V. Grytė Rokiškyje, Šiaulių muzikos mokyklos vedėjas Likerauskas, 1 husarų pulkas Kaune, Lietuvos evangelikų reformatų sinodas.

1931.06.28 Biržų pilies teritorijoje, prieš reprezentacinių rūmų griuvėsius ir buvo atidengtas paminklas kunigaikščiui Jonušui Radvilai. Paminklą sukūrė žinomas Lietuvos skulptorius Juozas Zikaras. Atidaryme dalyvavo daug garbių svečių, tarp jų – švietimo ministras K. Šakenis, prof. J. Yčas, M. Yčas, 1 husarų didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos pulko 4 rinktiniai būriai su pulko vadu pulkininku P. Jackevičiumi.

Paminklas kunigaikščiui Jonušui Radvilai ir prabuvo Biržų piliakalnyje iki XX a. VIII dešimtmečio pabaigos. Prasidėjus Biržų pilies rūmų restauracijai, jis buvo nukeltas nuo postamento ir patalpintas būsimam muziejaus patalpose. Paaiškėjus, kad restauracijos projektų autoriai nė nemano grąžinti kunigaikščio J. Radvilos į senąją vietą, muziejiniškai skulptūra papuošė muziejaus II aukšto foje.

Belieka pridurti, kad Lietuvos didžiojo etmono, kunigaikščio J. Radvilos vardas 2000 metais buvo suteiktas Lietuvos kariuomenės Mokomajam pulkui.

Lietuvos atstovai į tėvynę grįžo su apdovanojimais

Birželio 19 d. kelte „Romantika“, plaukiančiame tarp Rygos ir Stokholmo, įvyko X tarptautinio dainų konkurso „Amberstar“ baigiamasis koncertas. Tarp 22 dalyvių iš Latvijos, Rusijos, Gruzijos, Armėnijos, Ispanijos, pasirodė ir trys Lietuvos atstovai, kurie į tėvynę grįžo su trimis apdovanojimais.

Lietuvos žiūrovams iš muzikinio

Valdas Maksvytis su apdovanojimais. Lrytas.lt nuotr.

TV projekto „Kelias į žvaigždes“ jau pažįstami Valdas Maksvytis ir Skaistė Karnuševičiūtė, konkurse sudainavę duetinę dainą „Kai tu šalia“ (aut. M. Lapinskis) originalios dainos nominacijoje laimėjo trečiąją vietą. Valdas, atlikęs solinį kūrinį „Tave radau“ (aut. A. Martinėnas, A. Paulauskas), toje pačioje grupėje pelnė pirmąją vietą. Nijolės Maceikaitės mokinė Paulina Grigaliūnaitė, pop/rock dainos grupėje su daina „Something Got a Hold on Me“ užėmė antrąją vietą.

Muzikos pedagogė Violeta Česienė, padėjusi Valdui ir Skaistei pasiruošti šiam konkursui, džiaugėsi, jog tarp stiprių dalyvių pavyko įrodyti savo pranašumą. Anot jos, lietuviai išsiskyrė savo repertuaru, bendravimu su žiūrovais, nuoširdumu. „Ėmėme balsais ir lietuvišku žavesiu“ – juokavo pedagogė.

Tuo tarpu Valdas ir Skaistė pasakojo, buvę maloniai nustebinti didžiulio palaikymo iš kelto svečių, kurie ne tik plojo salėje, bet ir priėję sveikino pasibaigus konkursui. Atlikėjai su šypsenomis prisiminė, kaip fotosesijai denyje susirinkę kiti konkurso dalyviai liko priblokšti grupės merginų, skanduojančių Lietuvos vardą. Pasirodo, keltu namo iš Stokholmo grįžo lietuvių rankininkių komanda, beje, tarptautinėse varžybose taip pat pelnė antrąją vietą, kuri garsiais šūksniais nusprendė pasveikinti Lietuvos dainininkus.

Konkursą vertino kompozitoriai, prodiuseriai iš Švedijos, Baltarusijos, Austrijos, Rusijos, Latvijos ir kt. Laimėta pirmoji vieta – aukščiausias Lietuvos pasiekimas Baltijos jūros viduryje vykstančio dainų konkurso „Amberstar“ istorijoje.

Lrytas.lt

Kęstučio Grigaliūno istorija

Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė-dešinė“ rodoma dailininko Kęstučio Grigaliūno instaliacija „1941“.

Tai 1,941 šilkografija su atvaizdais žmonių, kuriuos susiejo 1941 metai. Vieniems jie buvo tragiški, kitus palietė švelniau, tačiau neaplenkė nė vieno. Menininkas jau trejetą metų Lietuvos ypatingajame archyve tyrinėja per sovietų okupaciją nukentėjusių žmonių likimus, surengė kelias parodas šia tema ir net išleido knygą „Mirties dienoraščiai“.

Palubėje, pridengdami vienas kitą, ant virvučių iškabinti žmonių

veidų atspaudai. Išties, daug ką čia lemia tavo požiūris, tiksliau – žiūros taškas. Jei instaliaciją stebėsi nuo lango, veidai atsiskleidžia. O jei iš priekio, matai tik keistu, „gipsiniu“ ornamentu išdekoruotas ir gerokai pažemintas galerijos lubas.

K. Grigaliūno instaliacija įgarsinta. Parodos erdvę perveria ritmingas lašančio vandens (gal kraujo?) teškėjimas. Garso efektas dar išdomesnis laiptinėje tarp galerijos salių. Čia jis skamba aidu. Nori nenori, turi susimąstyti apie buvusį laiką.

Bernardinai.lt

Kęstučio Grigaliūno instaliacija „1941“.

LIETUVOS IR PASAULIO NAUJIENOS

Redaktorė Loreta Timukienė • El. paštas: loretatim@gmail.com

Paminėtos A. Brazausko mirties metinės

Paminklas prezidentui A. M. Brazauskui. ELTA nuotr.

Vilnius (ELTA) – Minint pirmojo nepriklausomos valstybės prezidento Algirdo Mykolo Brazausko mirties metines, ant jo kapo Antakalnio kapinėse atidengtas paminklas. Lėšas skulptūrinei kompozicijai pastatyti skyrė Vyriausybė.

Paminklo atidengimo iškilmėse dalyvavo Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė, kadenciją baigęs prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma, kultūros ministras

Arūnas Gelūnas, A. M. Brazausko artimieji. Už prezidentą A. M. Brazauską Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios.

Iki prezidento A. M. Brazausko mirties nebuvo sprendžiamas klausimas, kur bus laidojami valstybės vadovai ar valstybinėje veikloje pasižymėję asmenys. Nepriklausomos Lietuvos Respublikos 1918–1940 m. laikotarpio prezidentas Antanas Smetona yra palaidotas JAV; prezidentas Antanas Stulginskis – Paneunės kapinėse, Kaune; prezidentas Kazys Grinius, pildant jo valią, – Selemos Būdoje (Mondžgirėje). Mirus šioms Lietuvos prezidentams, Lietuvos valstybė *de facto* neegzistavo, ir sprendimus dėl jų laidojimo priėmė jų artimieji.

Mirus prezidentui A. M. Brazauskui, buvo nuspręsta valstybės vadovus laidooti Kovo 11-osios Nepriklausomybės akto signatarų laidojimo terasose, formuojant valstybės vadovų laidojimo vietą. Ši vieta yra centrinėje Antakalnio kapinių Vilniuje dalyje, šalia Sausio 13-osios aukų kapų.

Dalis Valdovų rūmams skirtų lėšų atiteks Žydų bibliotekai

Vilnius (BNS) – Įstrigus Valdovų rūmų statyboms Vilniuje, Kultūros ministerija po truputį ima leisti joms skiriamus pinigus. Kultūros ministro Arūno Gelūno įsakymu 653,000 litų iš 16 mln., šiais metais skirtų Valdovų rūmų statybos darbams, paskirti sutvarkyti administraciniams patalpoms Vilniaus Gedimino prospekte, jas pritaikant Žydų bibliotekos veiklai.

Pasak kultūros ministro, taip nuspręsta dėl to, kad Žydų bibliotekos projekto vykdymas yra numatytas, tačiau jam lėšos neskirtos, o skirti pinigai iš Valdovų rūmų piniginių, jei dėl jų statybos kyla neaiškumų, leidžia teisės aktai.

„Žydų biblioteka – projektas, kurį buvome įsipareigoję vykdyti Holokausto metų kontekste, tačiau tam nebuvo numatytos lėšos, ir tai jau pradėjo krypti link tarptautinio skandalo“, – aiškino A. Gelūnas. Anot jo, JAV pilietis Wyman Brendt, vienas iš muziejaus sumanytojų, pradėjo domėtis, kodėl Žydų bibliotekos darbai neįvyksta. „Žmonės JAV, kurie bibliotekai dovanuoja knygas ir kurie gauna dovanas iš įvairių pasaulio šalių bibliotekų, pri-

vačių asmenų, pradėjo stebėtis, kodėl niekas nevyksta ir kodėl Lietuvos pusė nevykdo savo įsipareigojimų“, – sakė ministras.

„Nenorėdami, kad būtų dėmė Lietuvai, jog ji nevykdo tarptautinių įsipareigojimų, perskirstėme tas lėšas, bet tai vadinčiau kosmetiniu perskirstymu“, – kalbėjo Kultūros ministerijos vadovas. Jis sakė, kad patalpas Gedimino prospekte reikia skubiai remontuoti. Tikimasi, kad Žydų biblioteka duris atvers rudenį.

Valdovų rūmų atstatymo kaina per dešimtmetį pabrango daugiau nei tris kartus – nuo 114 iki 367 mln. litų. Šiuo metu kultūros ministro sudaryta darbo grupė su Panevėžio statybos trestu (PST) derasi dėl sutarties nutraukimo šalių sutarimu. Dėl galimų įstatymų pažeidimų kreiptasi į Generalinę prokuratūrą. Susitarime su PST numatyta, kad būtiniausias darbus reikia atlikti per 18 mėnesių nuo tos dienos, kai bus sutvarkyta visa dokumentacija. Kultūros ministerija teigia kol kas negalinti nurodyti, kiek valstybei kainuos taikios skyrybos su PST ir amžiaus statybomis pramintų rūmų pabaigimas.

Jaunuoliui antrą kartą persodinta širdis

Kaunas (ELTA) – Kauno klinikoje atlikta sudėtinga operacija – jaunam vyrui antrą kartą persodinta širdis. Gavus mirusiojo artimųjų sutikimą donorystei, iš donoro, paruošto Kauno klinikų Centriniam reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuje, buvo paimta širdis, kepenys, kasa, inkstai ir ragenos. Širdies persodinimo operaciją atliko Širdies, krūtinės ir kraujagyslių chirurgijos klinikos vadovas profesorius Rimantas Benetis su medikų komanda.

26 metų amžiaus ligoniui Kauno klinikoje širdies persodinimo operacija pirmą kartą buvo atlikta 2007 m. Su donoro širdimi jaunas vyras gy-

veno ketverius metus, bet joje pradėjus vystytis kraujagyslių ligai ir dėl šios priežasties sparčiai blogėjant ligonio būklei, jis buvo ištrauktas į skubaus persodinimo laukiančiųjų sąrašą. Atsiradus donorui, buvo atlikta pakartotinė širdies persodinimo operacija, kuri, pasak medikų, pavyko sėkmingai, ligonio būklė šiuo metu yra stabili.

Tokia operacija yra pirmoji Lietuvoje ir Baltijos šalyse. Tarptautinės širdies ir plaučių persodinimo organizacijos duomenimis, pasaulyje per metus atliekama per 3,200 širdies persodinimo operacijų, maždaug 3 proc. iš jų – pakartotinės.

Vilniuje vyko šešiolikštasis Baltijos šalių studentų dainų ir šokių festivalis „Gaudeamus“. ELTA nuotr.

V. Tomkus prašo „WikiLeaks“ įkūrėjo paskelbti daugiau pažymų apie Lietuvą

Vilnius (ELTA) – „Respublikos“ leidinių grupės vadovas Vitas Tomkus kreipėsi į „WikiLeaks“ įkūrėją Julian Assange, prašydamas paskelbti daugiau slaptų JAV diplomatų pranešimų apie Lietuvą. „Mes ir visuomenė galėtų greičiau susidaryti išsamų vaizdą, kaip JAV administracijos klerkai traktuoja mano šalį“, – rašoma laiške J. Assange.

Komentuodamas birželio pradžioje paviešintą 2007 m. JAV ambasados Lietuvoje pranešimą apie žiniasklaidos padėtį Lietuvoje, V. Tomkus rašo, jog „iš jo matyti, ką mes ir taip žinojome ir buvome patyrę savo kailiu – kaip JAV administracijos klerkai siekia paniekinti Lietuvos nepriklausomą žiniasklaidą, o kartu – ir mano šalį, skleisdami šališką, kartais ir aiškiai melagingą informaciją. Tokių pavyzdžių ir be ‘WikiLeaks’ mes turime užtekčiai“.

V. Tomkus savo laiške pažymi, kaip JAV ambasados pranešimą savo

leidiniuose interpretuoja Norvegijos žiniasklaidos grupė „Schibsted“, kuri „turėjo ir tebeturi stiprių interesų Lietuvos žiniasklaidos rinkoje“. J. Assange leidėjas praneša, kad dėl šališkai pateiktos informacijos „Respublikos“ leidinių grupė rengia ieškinį. „Respublikos“ ieškinį didžiausiais Norvegijos laikraščių grupėi „Schibsted“ ruošia advokatas Carl Bore iš Oslo advokatų kontoros.

C. Bore vengė išsamiau komentuoti rengiamo ieškinio teisinius klausimus, tačiau užsiminė, jog „Schibsted“ dienraštis „Aftenposten“ padarė daug žurnalistų etikos ir įstatymų pažeidimų. „Aišku tik viena – ‘Aftenposten’ lietuviškos ‘Respublikos’ interesus ir vardą pažeidė labai atvirai. Nebuvo ne tik sudaryta galimybė dienraščio redaktoriui V. Tomkui pasakyti savo žodį, bet ‘Aftenposten’ savo rašinį dar papildė savo nuomone, kurią labai išplėtė“, – sakė C. Bore.

Išduoti leidimai M. Gaddafi ir jo sūnui suimti

Haga (BNS) – Tarptautinis baudžiamasis teismas (TBT) Hagoje išdavė leidimus suimti Libijos vadovą Muamar Gaddafi, jo sūnų Saif al-Islam bei Libijos žvalgybos vadovą dėl nusikaltimų žmoniškumui, kuriais jie kaltinami.

Kiek anksčiau paskelbta M. Gaddafi paieška dėl masinių žudynių ir suėmimų organizavimo per pirmąsias 12 dienų po to, kai šių metų vasarį prasidėjo sukilimas, kurio tikslas buvo nuversti jo daugiau kaip 40 metų trunkantį režimą. Riaušės virto ginkluotais susirėmimais tarp M. Gaddafi šalininkų ir opozicionierių, kurie netrukus sulaukė tarptautinės paramos.

Tuo tarpu JAV parlamento At-

stovų rūmai nesuteikė prezidentui Barack Obama teisės ir toliau dalyvauti NATO vadovaujamoje misijoje Libijoje, tačiau atmetė siūlymą nutraukti finansinę paramą. JAV vaidmuo tris mėnesius besitęsiančioje NATO misijoje pastaruoju metu sulaukė nemažai Kongreso narių kritikos. Misijos priešininkų teigimu, tolesniam JAV dalyvavimui misijoje reikia Kongreso pritarimo. B. Obama tvirtina, kad Kongreso pritarimas nėra reikalingas, nes JAV pajėgos tik remia NATO. Demokratai ir respublikonai balsavo prieš siūlymą leisti JAV pajėgoms ir toliau dalyvauti NATO misijoje, bet palaikė bepiločių lėktuvų antskrydžių Libijoje finansavimą.

SPORTO NAUJIENOS

Krušvica (ELTA) – Lietuvos Milda Valčiukaitė ir Ieva Adomavičiūtė iškovojo Lenkijoje surengto pirmojo Europos jaunių irklavimo čempionato auksą. Jos nugalėjo porinių dviemiečių valčių varžybų pagrindiniame finale. Trenerių Tomo Valčiuko ir Vytauto Valiausko auklėtinės 2,000 m atkarpą įveikė per 7 min. 54,37 sek. ir aplenkė Rumunijos atstoves. Bronzą pelnė Baltarusijos irklautojos.

Orhusas (ELTA) – Danijoje vykusį Europos jaunimo (iki 21 metų)

futbolo čempionatą laimėjo Ispanijos rinktinė. Ji finale įveikė Šveicarijos futbolininkus ir trečiąkart tapo čempionais. Finale teisėjavo ir lietuvis Vytautas Šimkus. 36-erių metų kairnietis kartu su airiu Damien Mac-Graith talkino aikštės teisėjui italui Paolo Tagliavento. Rungtynėse dėl trečiosios vietos Baltarusijos komanda įveikė Čekijos futbolininkus. Ispanai, šveicarai ir baltarusiai iškovojo kelialapius į Londono olimpinės žaidynes.

ŠVENTADIENIS

Kristaus Kūnas ir Kraujas

Tikėjimu regimas buvimas

Br. RAMŪNAS MIZGIRIS, OFM

Jėzus pasakė žydų miniai: „Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys šią duoną – gyvens per amžius. Duona, kurią aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvybę.“

Tuomet žydai ėmė tarp savęs ginčytis ir klausinėti: „Kaip jis gali mums duoti valgyti savo kūną?“ O Jėzus jiems kalbėjo: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: jei nevalgysite Žmogaus Sūnaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvybės! Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą, ir aš jį prikelsiu paskutinįją dieną. Mano kūnas tikrai yra valgis, ir mano kraujas tikrai yra gėrimas. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje, ir aš jame. Kaip mane yra siuntęs gyvasis Tėvas ir aš gyvenau per Tėvą, taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane. Štai duona, nužengusi iš dangaus! Ji ne tokia, kokią protėviai valgė ir mirė. Kas valgo šią duoną – gyvens per amžius.“ (Jn 6, 51–58)

Praėjus devynioms savaitėms po Šv. Velykų švenčiame Šv. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmę – Devintines. Lietuvoje ji keliama į sekmadienį, tačiau tradiciškai švenčiama ketvirtadienį, siekiant pabrėžti jos ryšį su Didžiuoju ketvirtadieniu, kai Viešpats Jėzus, savo mirties išvakarėse paskutinį kartą vakarieniaudamas su apaštalais, įsteigė Eucharistijos sakramentą ir liepė savo mokiniams laikytis šios apeigos, kaip jo kančios ir prisikėlimo atminimo (Mt 26, 26–29).

Eucharistija yra graikiškas žodis, kuris reiškia dėkojimą. Šiek tiek vėliau Vakarų Bažnyčioje, kuri kalbėjo lotyniškai, atsirado kitas žodis – „Komunija“ (lot. Communio – „bendrystė“). Krikščionys susirinkdavo švęsti Eucharistijos arba laužyti duonos pirmą savaitės dieną, tai yra sekmadienį, Jėzaus prisikėlimo dieną, o nuo V a. Eucharistija buvo pradėta švęsti kasdien (išskyrus Didįjį penktadienį).

Eucharistijos šventime centrinė vieta tenka kvietinei duonai ir vynuogių vynu, kurie, kunigui tariant Kristaus žodžius ir prašant Šventosios Dvasios veikimo, tampa Kristaus Kūno ir Krauju. Fizikiniu ir cheminiu požiūriu, duonai ir vynuiki neatsitinka, tačiau juose čia ir dabar tikrai ir realiai yra išaukštin-tas sudvasintą kūną turinčio Jėzaus buvimas. Šią esmėkaitą galime patirti ne kūno pojūčiais, bet tik tikėjimu ir mūsų širdies perkeitimu, einant tikėjimo keliu.

Duona yra paruošiama iš kvietinių miltų ir vandens, jokių kitų prieskonių negalima dėti, nes Viešpats su apaštalais per Paskutinę Vakarienę valgė būtent iš kvietinių miltų ir vandens paruoštą duoną. Vynas būtina turi būti iš vynuogių. Pagal seną Bažnyčios tradiciją vynas turėtų būti raudonas, t. y. iš raudonų vynuogių, nes kraujas yra ne baltos,

o raudonos spalvos.

Ši spalvos simbolį visiškai išsaugojo Rytų Bažnyčios. Katalikų Bažnyčioje jis nunyko dėl dviejų priežasčių. Katalikybei pasiekus Šiaurės Europos šalis, susidurta su vyno išgavimo ir pristatymo sunkumais, nes klimatas yra netinkamas auginti vynuoges. Taupant vyną, dažniausiai atvežtą iš šiltesnių kraštų, buvo pereita prie Komunijos dalijimo tikintiesiems vienu – duonos – pavidalu ne tik Šiaurėje, bet ir Pietuose. Tai taip pat sumažino simboli-nę raudonos spalvos vyno pasirinkimo reikšmę. Be to, tarp tikinčiųjų kai kur paplito klaidingas įsitikinimas, jog per Šv. Mišias vynas pakeičia ir savo fizinę bei cheminę sudėtį. Todėl Bažnyčia, norėdama pataisyti „perdėtą“ tikinčiųjų tikėjimą, nusprendė naudoti baltą vyną. Iš tiesų, duona ir vynas tampa tikru Kristaus Kūnu ir Krauju, bet tai ne fizinis, o eucharistinis prisikėlusiojo Kristaus buvimas šiuose pavidaluose. (...)

Tokiai didžiai ir šventai akimirkai turime pasirengti. Šv. apaštalas Paulius ragina atlikti sąžinės apyskaitą: „Kas nevertai valgo tos duonos ar geria iš Viešpaties taurės, tas bus kaltas Viešpaties kūnu ir krauju. Teištiria žmogus pats save ir tada tevalgo tos duonos ir tegeria iš tos taurės. Kas valgo ir geria to kūno neišskirdamas, tas valgo ir geria sau pasmerkimą“ (1 Kor 11, 27–29). Kas yra padaręs sunkią nuodėmę, tas pirmiau turi priimti Susitaikinimo sakramentą, tai yra atlikti išpažintį prieš eidamas Komunijos. Jeigu nėra galimybės prieiti išpažinties arba negalime gauti išrišimo, tada dalyvaujame šv. Mišiose, bet Komunijos nepriimame.

Rengdamiesi tinkamai priimti Eucharistiją turime laikytis ir nustatyto pasninko: bent vieną valandą prieš priimant Komuniją nieko nevalgyti ir negerti, išskyrus vandenį ir vaistus. Kūno laikysena (judesiai, drabužiai) taip pat turėtų išreikšti pagarbą ir iškilmingumą tuo metu, kai Kristus ateina pas mus Eucharistijoje. Be to, Šventasis Sostas pabrėžia, kad tie tikintieji, kurie nori priimti Komuniją atsiklaupę ir taip išreikšti savo pagarbą Viešpačiui, neturi būti atstumiami. Kaip žinia, popiežiaus Benedikto XVI, dalijančio Komuniją tik atsiklaupusiems tikintiesiems, dėka ši ilgaamžė Romos Katalikų Bažnyčios tradicija vėl leidžiama liturgijoje.

Priimdami Švenčiausiąjį Sakramentą mes daug tvirčiau susivienijame su Kristumi; kartu Kristus mus suvienija su visais tikinčiaisiais viename kūne – Bažnyčioje: „Argi laiminimo taurė, kurią laiminame, nėra bendravimas Kristaus kraujuje? Argi duona, kurią laužome, nėra bendravimas Kristaus kūne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona“ (1 Kor 10, 16–17). Komunija atnaujina, sustiprina ir pagilina įsitraukimą į krikščionių bendruomenę, kuriai jau priklausome per Krikštą. **Nukelta į 9 psl.**

Karališku laivu Viduržiemio jūra!

STASĖ E. SEMĖNIENĖ

Nr. 3

O! Koks laivas – milžinas!

Talpiu anglišku taksi pavaziavę trumpą atstumą, pagaliau priartėjome prie paties uosto. Mūsų mažoji 7-metė „pasaulio keliautoja“ (trejų metų Meksikoje prieš pusryčius vandens baseine nardė kaip undinė; o 4-metė, Lietuvoje atsiveikindama su mūsų istorine sostine, pro automobilio langą, mojuodama rankute, liūdnai sakė: „Bye, bye beautiful Vilnius!“) staigiai sušuko: „Oh, my God!“ Ją apstulbino laivo milžiniškas dydis! „Queen Mary 2“ yra šeštas didžiausias pasaulio laivas. Patekti į tokio milžino vidų nebuvo joks sudėtingas labirintas ar tartum dramblio mėginimas pralįsti pro rakto skylutę, bet visgi naujoviška, savotiška, kitokia procedūra, dar niekad anksčiau nepatirta, tarsi žengimas į dan-

nijos, Azijos bei kitų Europos valstybių. Tikrai keista, kad niekados neteko kelionėse sutikti nė vieno turistą ar turistės iš dabartinės Rusijos (o jau iš Sovietų Sąjungos – tai nė nesvajok..)

Ar tai plūduriuojanti Windsor pilis?

Besistebint ir besizavint „Queen Mary 2“ dailia išvaizda, vaikščiojant plačiu, kaip kokia alėja, taku, negalėjai atsigerėti vyraujančia spalva, panašiai kaip Windsor pilyje iškloto raudonu raštuotu kilimu, sienomis, iš abiejų pusių išpuostomis aukso, sidabro ir bronzos spalvų metalo reljefais, vaizduojančiais žemynus. Pavyzdžiui, Afrikos žemynui atstovavo ilgakaklė žirafa, dramblys, liūtas, beždžionė bei kiti to krašto žvėrys ir

Pasiruošę plaukti karališko laivo priešaky.

Peter Etweller nuotr.

gų per skastyklą... Dabar net einant į Taj Mahal, Indijoje, kruopščiai ir labai ilgai tikrina. Senais laikais kruizai jokių apsaugojimo priemonių nebandė praktikuoti. Vėliau, panašiai, kaip ir skrendant lėktuvais, ėmė tai daryti. O šiuo metu, lygiai kaip ir oro uostuose, griežtai priverčia nusimesti švarkus bei nusimauti batus (net mažamečiams vaikučiams). Ir čia kiekvieną keleivį stro-piai fotografavo, net ir mūsų mažylę. Reikėtų pagirti, kad tai nuostabiai greitai ir profesionaliai atliko, žinant, kokią didžiulę minią (per poros tūkstančių) priėmė.

Tai bent tikra karalienė!

Vos tik žengus žingsnį į vidų, tučtuojau į akis krito laivo elegantiškumas ir prabanga, anksčiau neregėta kituose laivuose. Tai – tikra Karalienė! šovė it strėlė neprašyta mintis. Kur gi?! Vos įėjus, nuo antro aukšto iki septinto (laivas 14-os aukštų) pasitiko gracingai besistiepiantis apskritas „atrium“, apsuptas baltų kolonų ir iš abiejų pusių zujančių stiklinių keltuvų!

Apie laivo dydį kiek vėliau šiek tiek papasakojo susitikimo vaišėse. Laive iš viso telpa 2,620 keleivių, įgulą sudaro 1,253 asmenys (vien tiktai prityrusių virėjų yra 150). Laivo ilgis – 1,132 pėdos. Tuo pačiu metu buvo praneštas ir keliaujančių skaičius: iš viso keleivių buvo 2,500 ir 20 vaikų – visas vienas tūkstantis tik savųjų – anglų, 400 amerikiečių, likusią dalį sudarė turistai iš įvairiausių šalių: Švedijos, Olandijos, Prancūzijos, Vokietijos, net tolimo Egipto, Da-

paukščiai. O tokiam senam kultūros lopšiu – Europos žemynui – skyrė Eifelio bokštą, Pisa palinkusį bokštą, Graikijos Parthenon, Vokietijos senovišką viduramžių pilį, slidininkus, gondolininką su susiglaudusia porele gondoloje bei kitokius Europos kultūros „atstovus“. Įdomu buvo stebėti reljefų meniškumą, o kartu save paegzaminuoti, pajudinant smegenis, bandant atpažinti žinomas ir garsias kultūrinės vietas.

O kitame aukšte tokia „alėja“ išpuosta tų pačių spalvų meniškomis atskirų metų laikų graviūromis. Visame didingame laive apstu meno: statulų, skulptūrų, biustų, paveikslų, nuotraukų, vazų bei kitokių meno dirbinių, puikūs didžiuliai kristolo sietynai. Įkurtas net „žiemos sodas“ su žaliuojančiais lapuočiais medžiais ir baltu fortepijonu svečius links-minti.

Ir ko ten neišgalvojo?

Nors „Queen Mary 2“ turi beveik visuose dideliuose kruizų laivuose tradicinį kazino, vaikščiojant šalutinėmis „alėjomis“ (dengtomis žirafos spalvos kilimais: balta, geltona, ruda), nepajėgė nuslopinti smalsumo „Ir ko gi čia nėra?“ Prie didžiulių langų (it visa stiklinė siena) ištisos eilės mažų keturkampių staliukų, prie kurių dieną naktį rasi, tarsi musės prie parūgų, prisėdusius daugiausia vyresnio amžiaus lošėjus, žaidžiančius šachmatais, šaškėmis, kinietiška „Mah-Jong“, „Domino“, amerikietiška „Scrabble“ bei kitus žaidimus ir, žinoma (kaip be to?), įvairius kortų lošimus. **Bus daugiau.**

SVEIKATA

Naujos taisyklės, kaip naudotis apsaugos nuo saulės priemonėmis

GYD. ONA RADZEVIČIENĖ

Daugiau nei 2 milijonai žmonių JAV kasmet yra gydomi nuo dviejų labiausiai paplitusių odos vėžių: basoląstelinio (*basal cell*) ir plokščialąstelinio (*squamous cell*) odos vėžio (*carcinoma*); 68,000 žmonių kasmet nustatoma melanoma — vienas iš piktybiškiausių odos vėžio susirgimų. Apsaugos nuo saulės priemonės neapsaugo nuo basoląstelinio vėžio, bet apsaugo nuo plokščialąstelinio, taip pat nuo melanomos.

Po 33 metų ilgų svarstymų The Food and Drug Administration (FDA) išnagrinėjo ir apibendrino taip plačiai šalyje naudojamas apsaugos nuo saulės priemonės. Vos prieš porą savaitių buvo priimtos naujos naudojimosi šiomis priemonėmis taisyklės. Iš gamintojų pareikalauta aiškesnės gaminių ženklinimo tvarkos, draudžiant naudoti klaidinančias žymes, kaip „visiškai nepraleidžiantys saulės spindulių“, „visapūsė apsauga“, „nepralaidūs vandeniui (waterproof) ir prakaitui (sweatproof)“.

FDA teigimu, priemonės apsaugai nuo saulės turi apsaugoti nuo UVB ir UVA (ultravioletinių A ir B spektro) spindulių. UVB spinduliai sąlygoja kūno nudegimą (sunburn), o UVA – raukšlių atsiradimą, bet jie abu gali sukelti vėžį. FDA taisyklės, kurios įsigalios šiemet, skelbia, kad apsaugos priemonės su 15 ir daugiau SPF (sun protector factor) gali apsaugoti nuo nudegimo ir sumažinti odos vėžio išsivystymo galimybes, o taip pat apsaugoti odą nuo ankstyvo senėjimo.

Buvo siūlymų apsaugos nuo saulės priemonės žymėti taip: SPF numeriai rodo apsaugą nuo UAB spindulių, o žymė žvaigždutėmis (stars) nuo 1 iki 4, skirta žymėjimui apsaugai nuo UVA. Toks ketinimas susilaukė prieštaraščių, teigimų, kad vartotojai bus klaidinami ir sunku bus susigaudyti, kokią priemonę rinktis. Todėl nutarta leisti gamintojams žymėti „plataus spektro“ (broad spectrum) apsaugą, kas reiškia, kad gaminio sudėtyje yra atitinkamai proporcingas kiekis medžiagų, apsaugančių nuo abiejų rūšių spindulių, toliau paliekant SPF numerius.

Renkantis apsaugos nuo saulės priemonės reikia atkreipti dėmesį, kad jos turėtų ne mažiau nei 15 SPF ir būtų pažymėtos nauja žyme — „broad spectrum“, rodančia, kad

priemonės tinkamai apsaugo nuo UVB ir UVA spindulių. Taip pat yra pažymima, kad nėra būtinybės rinktis apsaugos nuo saulės priemonės su atžymomis 70, 80, 100 SPF, nes jos ne ką geriau apsaugo nei tos, kurių sudėtyje yra 50 SPF. Būta net svarstymų neleisti gamintojams gaminti priemonės su aukštesniais nei 50 SPF, bet čia sprendimas paliekamas ateičiai. Šiuo metu vyriausybė aiškina, ar stebima išskirtinė nauda žmonėms, naudojančioms priemonės su aukštesniais nei 50 SPF.

FDA paneigė teigimus apie apsaugos nuo saulės priemonių nepralaidumą vandeniui ir prakaitui. Gamintojai turėtų pažymėti apie atsparumą vandeniui (water resistant) ir nurodyti, kiek minučių gaminys yra atsparus vandeniui. Ant gaminių, kuriuose nebus išlaikyti FDA reikalavimai ar turės SPF mažiau nei 2–14, privalės būti pažymėta, kad jie neapsaugo nuo odos vėžio bei ankstyvo senėjimo.

Kai kurie vartotojai ir gamtos apsaugos grupės yra susirūpinę, kad kai kurios gaminių sudedamosios dalys yra tokios mikroskopiskai mažos, jog gali per odą patekti į organizmą. FDA teigimu, atlikti tyrimai parodė, kad nerimauti nėra pagrindo. FDA patikrino 17 medžiagų (agent), naudojamų JAV apsaugos nuo saulės priemonių gamybai, rasta, kad jos yra saugios naudoti. Ateityje planuojama patikrinti dar daugiau. Europoje jau yra patikrintos 28 medžiagos, Japonijoje – 40, ir JAV gamintojai laukia šių medžiagų įvežimo į šalį.

Vartotojai teiravosi, ar yra saugu vartoti apsaugos nuo saulės priemonės purškalo (spray) pavidalu. FDA tvirtinimu, tai yra saugu, bet patariama naudoti atsargiai, ypač vaikams.

Verta prisiminti, kad apsaugos nuo saulės priemonės negali pilnai apsaugoti nuo pavojingo saulės spindulių poveikio, todėl patariama laikytis šių taisyklių:

– Venkite ilgo buvimo saulėje didžiausio jos aktyvumo valandomis tarp 11 val. r. iki 3 val. p. p.

– Jei buvimo saulėje išvengti neįmanoma, vilkėkite gerai apsaugančius drabužius, dėvėkite galvos apdangalus ir akinius nuo saulės.

– Saugokite nuo tiesioginių saulės spindulių kūdikius ir vaikus.

– Naudokite pakankamą apsaugos nuo saulės kiekį. Patariama vienam kvadratiniam centimetrui su naudoti 2 mg priemonės. Tai būtų 30 gramų (5 pilni arbatiniai šaukšteliai) apsaugos nuo saulės kremo suaugusiam.

Geros vasaros!

Paruošta remiantis „The New York Times“; www.alfa.lt; <http://europa.eu>

AKIŲ LIGOS

**DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER**
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

Dr. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101
Valandos susitarus

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų
skausmų gydymas

**SKELBIMŲ SKYRIUS
TEL. 773-585-9500**

Tikėjimu regimas buvimas

Atkelta iš 8 psl.

Šv. Mišių pabaigoje kunigas, dalindamas Komuniją, sako: „Kristaus kūnas“, o tikintieji atsako „Amen“ (hebr. „taip, tai tiesa“). Šį „Amen“ mes ištariame ne kunigui, bet Tam, kurį priimame, tai yra Viešpačiui Jėzui. Tai nėra vien tik tikėjimo išpažinimas ar pasakymas Jėzui, jog aš tikiu tavo buvimu Švenčiausiam Sakramente, bet taip pat išipareigojamas kurti bendrystę vienų su kitais. Todėl norėdami teisingai ir nuoširdžiai priimti eucharistinį Kristaus Kūną ir Kraują, mes turėtume atpažinti Kristų kiekviename žmoguje. Negalime bendrauti su Viešpačiu, jei nebendruojame vieni su kitais, jei vieni kitiems neatleidžiame: „Jei kas sakytų: 'Aš myliu Dievą', o savo bro-

lio nekęstų, – tasai melagis. Kas nemyli savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato“ (1 Jn 4, 20).

Delfi.lt

Brolis Ramūnas Mizgiris, OFM – Kryžių kalno vienuolyno brolis pranciškonas.

SIŪLO DARBĄ

SPA Constantine grožio salonui
reikalingi terapistai, estetikos ir
manikiūro specialistai.
Tel.: 708-805-2696, Penny

ATLANTIC Express Corp. 1-800-775-SEND
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight
 Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Auto Export
 Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Small Packages
 Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje

Air Freight
 Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Trucking
 Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

8801 78th Ave Bridgeview, IL 60455 Tel. 1 708-599-9680
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

www.draugas.org

Paminėtos vyskupijos ir kunigų kankinių nužudymo metinės

Pilgrimų eisena į kančios vietą.

Vilkaviškio vyskupijos, minėtos 85-erių metų sukaktį, katedra.

Paminklas nukankintiems kunigams katedros šventoriuje.

Atstatytas paminklas trims nukankintiems kunigams Budavonėje.

A. Vaškevičiaus nuotr.

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Birželio 17–19 dienomis Vilkaviškio vyskupija minėjo dvi ypatingas datas – sukako 85-eri metai nuo šios vyskupijos, kuriai priklauso visa Užnemunė, įkūrimo bei 70 metų nuo tos dienos, kai Vilkaviškio rajone, Budavonės miške, sovietų kariai žvėriškai nukankino tris šios vyskupijos kunigus – Lankeliškių kleboną Vincą Balsį, Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos kapelioną Joną Petriką ir Vilkaviškio kunigų seminarijos profesorių ir dvasios tėvą Justiną Dabrila.

Minint šias ypatingas datas, Vilkaviškio rajone surengtas katalikiško jaunimo susitikimas, aukotos šv. Mišios, parengta programa. Kitą rytą po maldos jaunimas pėsčiomis pakartojo kunigų kankinių kelią ir atėjo į Budavonę, kur surengtas prieš 70 metų įvykusios tragedijos minėjimas, o šv. Mišias aukojo Vatikano nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Luigi Bonazzi, Telšių, Vilkaviškio vyskupijų vyskupai ir kunigai. Trečiąją minėjimo dieną Vilkaviškio katedroje rodytos filmo apie Budavonės kankinius ištraukos, po šv. Mišių vyko diakonų ir kunigų šventimai.

Prieš 85-erius metus popiežius Pijus XI apaštališkąja konstitucija įsteigė Lietuvos bažnytinę provinciją, kuriai priklausė ir Vilkaviškio vyskupija. Ji buvo sudaryta iš Seinų vyskupijos dekanatų, kurie buvo likę Lietuvos teritorijoje po 1919 metų konflikto tarp Lietuvos ir Lenkijos dėl šio krašto. Pirmuoju Vilkaviškio vyskupu buvo paskirtas Seinų vyskupas Antanas Karosas (1849–1947), jo pagalbininku – vyskupas Mečislovas Reinys (1884–1953). Abu šie vyskupai į Vilkaviškio katedrą iškilmingai įžengė 1926 metų birželio 20 dieną.

Antrojo pasaulinio karo metais vyskupija labai nukentėjo: buvo visai sugriautos ar apgriautos 32 bažnyčios, iš kurių 12 atstatyta netrukus po karo, o atstatyta katedra Vilkaviškyje vėl pakvietė tikinčiuosius 1998 metais. Vyskupija neteko ir daug kunigų – artėjant antrajai sovietų okupacijai, į Vakarus pasitraukė apie 100 kunigų, o iš pasilikusiųjų apie 70 buvo kalinta ir ištremta, keletas nužudytas. Buvo uždaryta 12 vyskupijos bažnyčių, panaikintos parapijos.

Baisiausias likimas ištiko tris kunigus, kurie buvo nužudyti Budavonės miškelyje pirmąją karo dieną, 1941-ųjų birželio 22-ąją. Kunigų nužudymo aplinkybės nėra visiškai aiškios, skiriasi liudininkų pasakojimai, tačiau žinoma, kad prieš mirtį budeliai juos žiauriai kankino, o rusams skubiai traukiantis ir ateinant vokiečiams apie vidurdienį į tą vietą atskubėję vietos žmonės rado tris labai sužalotus kūnus, kuriuos vokiečiai paėmė medicinos apžiūrai. Jokių įrašų ar dokumentų apie tai kol kas nėra rasta.

Jau po metų žudynių vietoje kankiniams buvo pastatytas paminklas – trys suaugę kryžiai, tačiau, vėl grįžus sovietų valdžiai, paminklas buvo išsprogdintas. Visu sovietmečiu istorija buvo klastojama ir tvirtinama, kad kunigų nužudė vokiečiai.

Vietos žmonės bijojo kalbėti apie tą įvykį, ir tik prasidėjus atšilimui, vietos Sąjūdžio pastangomis buvo atkurta istorinė tiesa, ir atstatytas pats paminklas.

„1988 metais man teko eiti į tuometį saugumą ir prašyti, kad vietos žmonės nebūtų gąsdinami ir pasakytų tiesą apie tą baisią tragediją. Buvo surinkta daug liudijimų, mes surinkome parašus, įteikėme vietos valdžiai, ir po daugelio metų istorinė tiesa buvo atstatyta – po metų paminklas atstatytas su tokiu užrašu, koks jis buvo iš pradžių“, – tų dienų įvykius prisiminė vilkaviškietis Kostas Janulaitis.

Kunigas Justinas Dabrila (1905–1941) baigė Vilkaviškio dvasinę seminariją, studijavo Kauno universitete, išvyko į Vokietiją, vėliau Nyderlandus, kur rengėsi filosofijos daktaro laipsniui, stažavosi Romoje jėzuitų universitete. Įgijęs užsienyje filosofijos daktaro laipsnį, sugrįžo į Lietuvą, pradėjo dirbti Vilkaviškyje, tapo šio miesto kunigų seminarijos profesoriumi ir dvasios tėvu, organizavo jaunimo stovyklas, išvykas, leido žurnalą „Negęstantis židyns“. Prasidėjus sovietų okupacijai, buvo uždrausta dėstyti tikybą mokyklose, suvaržyta seminarijos veikla. Lankeliškiuose J. Dabrila buvo apsistojęs pas kleboną Vaclovą Balsį, kur 1941-ųjų birželio 22-ąją abu buvo suimti ir nukankinti netoliese esančiame Budavonės miške.

Klebonas V. Balsys (1905–1941), baigęs Vilkaviškio seminariją, studijavo Kauno universiteto Teologijos filosofijos fakultete. Po išveninimo kunigu dirbo įvairiose Sūduvos krašto parapijose, dirbo ir Kauno kalėjimo kapelionu, po to vėl sugrįžo į Vilkaviškio vyskupiją, organizavo pavarininkus, rengė šventes, statė spektaklius. 1940-ųjų rudenį į Lankeliškių parapiją atvyko kunigas Jonas Petrika.

Kunigas J. Petrika (1885–1941) mokėsi Marijampolės gimnazijoje, po to – Seinų kunigų seminarijoje. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, pasitraukė į Rusiją, Voronežą, kur buvo lietuvių gimnazijos kapelionas, o Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, sugrįžo ir šį darbą tęsė Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. Domėjosi prancūzų kalba, lankėsi Italijoje, stažavosi Prancūzijos Nancy miesto universitete. Atvykęs į Lankeliškius, jis ėjo vikaro pareigas, o 1941-ųjų birželio 22-ąją kartu su dviem kitais kunigais buvo nukankintas. Švenčiant 2000-ųjų krikščionybės metų jubiliejų visi trys kunigai buvo įrašyti į tikėjimo liudytojų sąrašą.

„Mes niekada neturime pamiršti to, kas atsitiko čia prieš 70 metų, ir negalime leisti, kad tai kada nors pasikartotų. Šių tikėjimo brolių auka nebuvo beprasme“, – sakė aukodamas šv. Mišias Budavonės miške, žudynių vietoje, Vatikano nuncijus Lietuvoje L. Bonazzi. Minėjimo metu skambėjo posmai ir giesmės, buvo apdovanoti literatūrinio konkurso apie Budavonės įvykius nugalėtojai. Minėjime dalyvavo šimtai žmonių, buvo labai daug jaunimo, kuriam tai buvo pati geriausia istorijos pamoka.

A † A
**ELENA
ROŽĖNIENĖ
ROVINSKAITĖ**

Mirė 2011 m. birželio 23 d.
Gimė 1924 m. spalio 10 d. Lietuvoje,
Kybartuose.

Po Antrojo pasaulinio karo šeima emigravo iš Lietuvos. Vokietijoje gyveno 5 metus, kur mokėsi medicinos universitete ir ištėkėjo už dr. Aleksa Rožėno. Į Ameriką atvyko 1950 m. Elena ir dr. Aleksas išaugino dvi dukras. Elena be galo mylėjo savo šeimą, žmones ir Lietuvą. Ji buvo įsteigusi pašalpos fondą Kybartų vidurinei mokyklai, nuoširdžiai padėdavo atvykstantiems iš Lietuvos ir vargstantiems Lietuvoje. Dažnai skelbdavo savo straipsnius „Draugo“ laikraštyje. Elena buvo ateitininkė ir visada rėmė BALF'ą. Paskutinius 5 metus ji praleido Arizonoje su anūke Alia. Anksčiau į amžinąjį gyvenimą Elenai teko išlydėti vyrą Aleksą, dukrą Aldoną ir anūką Aleksą.

Atsisveikinimas su Elena vyks ketvirtadienį, birželio 30 d. nuo 9 v. r. iki 11 v. ryto Petkaus laidojimo namuose 12401 S. Archer, Lemont, 11:30 v. r. šv. Mišios Pal. J. Matulaičio misijos bažnyčioje 14911 W. 127th St. Lemont.

Laidotuvės vyks šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Liūdi: duktė dr. Danutė su vyru dr. John Trotter; anūakai Alia, Alana, Markus, Michael; Kęstutis ir Virginia Dailidės ir sūnūs Vytas ir Linas; Aras ir Ramunė Dailidės ir dukra Lina su vyru; brolienė Hana Rovinskas; Leni ir Janet Rovinskai, Reni ir Steve Bruner; Viktorija Karaitis ir Aušrinė su sūnumi Žaibu; Gintaras Karaitis su žmona ir vaikais.

Kviečiame visus draugus, artimuosius ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Nuliūdę artimieji

Ką veikti Lietuvoje vasarą Vichy vandens parkas

ANDRIUS KRIAUCIŪNAS

Šią vasarą aš leidžiu Lietuvoje. Ten yra labai daug ką veikti. Vienas iš tų dalykų yra Vichy vandens parkas Vilniuje. Tai – pramogų parkas po stogu, kuriame yra daug užsiėmimų, susijusių su vandeniu.

Kai mes ten nuvykome, persirengėme ir ėjome į baseiną. Su manimi buvo mano brolis ir dėdė. Mano dėdė ėjo į pirtį. Reikia būti 15 metų, kad galėtum eiti į pirtį. Mužu su broliu ėjome į nuošliaužas. Jų yra septynios. Mes pirma išbandėme vieną nuošliaužą, kuri yra visiškai tamsi, apart kelių sekundžių, kur yra spalvotos šviesos. Nuošliauža buvo puiki. Mes ją nušliaužėme kelis kartus. Tada išbandėme tokią labai švelnią nuošliaužą, išskyrus vieną mažą nukritimą.

Po to išbandėme abi kūno nuošliaužas (angl. „body slide“, nes reikia nusileisti be pripučiamo čiuožinio). Jos yra raudonos ir oranžinės spalvos. Oranžinė yra lėtesnė ir švelnesnė už raudoną. Raudona yra baisi. Ji yra *super* greita ir labai trumpa. Jūsų žiniai – reikia būti trylikos metų, kad galėtumėte išbandyti šias dvi

nuošliaužas.

Po to mes išbandėme tokią trumpą, bet smagią nuošliaužą. Šios nuošliaužos pabaigoje tu krenti žemyn ir paskui skrendi į viršų. Pirmą kartą buvo truputį baisu, bet po to – smagu. Tada mes ėjome prie švelnesnių nuošliaužų, kurios beveik mus apvertė.

Po to ėjome į baseiną. Buvo toks upelis, kur galėjai plaukti. Vėliau išbandėme kitą didelį baseiną. Jis nebuvo paprastas baseinas, bet bangų baseinas. Paskutinis dalykas – karš-

ta vonia (angl. „hot tub“).

Atėjo laikas keliauti namo. Mūsų trys valandos parke baigėsi. Buvo labai smagu ir siūlyčiau visiems jame apsilankyti, nes ten yra ir toks mažas vandens parkelis mažesniems vaikams. Tai geras būdas praleisti pusdienį, kai lauke lyja arba šalta. Aš duociau 8.5 taškus iš 10.

Andrius R. Kriaučiūnas – 12-metis „Draugo“ bendradarbis, šią vasarą su broliu Gyčiu leidžiantis vasarą Lietuvoje.

PADĖKA

A † A
**Kun. ARVYDAS PETRAS
ŽYGAS**

Mūsų mylimas brolis, dėdė, sūnėnas, pusbrolis ir giminaitis paliko šį pasaulį 2011 m. gegužės 7 d.

Giliame liūdesyje liko: brolis Vytenis, brolvaičiai Aras, Aida ir Kovas; tetos Laima Vaičiūnienė ir Danutė Baltutienė; pusserė Vida Sakevičiūtė; pusbroliai Kęstutis Sakevičius ir Audrius Sakevičius su šeimomis; a. a. pusbrolio Rimo Sakevičiaus vaikai, daugybė giminių Amerikoje ir Lietuvoje.

Kun. Arvydas buvo a. a. Janinos Jarošūnaitės ir a. a. Vytauto Žygų sūnus.

Arvydas gimė Čikagoje 1957 m. birželio 6 d. Jis buvo krikštytas šv. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje. Vėliau šeima persikėlė į Cicero miestelį, kur Arvydas lankė ir baigė šv. Antano parapijos mokyklą.

Laidotuvių apeigos vyko Arvydo pamiltame Cicero miestelyje, šv. Antano bažnyčioje. Atsisveikinimas įvyko penktadienį, gegužės 13 d. šv. Mišios buvo atnašaujamos šeštadienį, gegužės 14 d. Arvydo palaikai buvo pervežti į Lietuvą ir palaidoti Priskėlimo bažnyčioje Kaune, birželio mėnesį.

Širdingai dėkojame visiems dalyvavusiems atsisveikinime. Nuoširdus ačiū kunigams, dalyvavusiems atsisveikinime: prel. Edmundui Putrimui, kun. Antanui Gražuliui, kun. Gintarui Jonikui, kun. Tomui Karanauskui, kun. Gediminui Kijauskui ir kun. Kęstučiui Trimakui. Dėkojame dr. Petru Kisieliui vedusiam atsisveikinimą ir visiems, kalbėjusiems per atsisveikinimą: kun. Tomui Karanauskui, Vidai Sakevičiūtei, Mindaugui Baukui, Ramutei Kemežaitėi, Nijolei Gierštikienei, Rasai Kasniūnienei, seselei Salvatorei. Nuoširdus ačiū kun. Gintarui Jonikui už gražų giedojimą.

Nuoširdi padėka visiems dalyvavusiems gedulingose šv. Mišiose. Ačiū kunigams, aukojusiems šv. Mišias: pagrindiniam celebrantui prel. Edmundui Putrimui, kartu su juo koncelebravusiems prel. Jonui Kuzinskui, kun. Antanui Gražuliui, kun. Gintarui Jonikui, kun. Tomui Karanauskui, kun. Jauniui Kelpšui, kun. Sergio Solis, kun. Kęstučiui Trimakui ir kun. Ray Webb iš Mundelein katalikų seminarijos. Širdingai dėkojame kun. Kęstučiui Trimakui už paguodžiantį pamokslą. Nuoširdus ačiū prel. Edmundui Putrimui, perskaičiusiam arkivyskupo Sigitu Tamkevičiaus atsisveikinimo žodžius.

Labai ačiū šv. Antano parapijos chorui, sudariusiam maldai tinkamą aplinką per atsisveikinimą ir gedulingas šv. Mišias. Dėkojame parapijos choro vadovei Vilmai Meilutytei, solistei Vilmai Kučienei, muz. Manigirdui Motekaičiui ir Mariui Prapuoleniui, pridėjusiems savo muzikinius gabumus prie apeigų.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie prisidėjo prie apeigų ruošos: dr. Petru ir Daivai Kisieliams, dr. Aloyzui ir Dainai Pakalniškiams, Jolitei Narutienei, Mėtai Gabalienei, Rolandui Zumarui už įvairius apeigų ruošos darbus ir paslaugas; Grasildai ir Gyčiui Petkams už parūpinimą atminimo kortelių; Jonui Kupriui ir Teresei Bogutienei už parūpinimą dalį fotografijų parodėlei; Mindaugui Baukui ir Jolitei Narutienei už parūpinimą valdiškos mokyklos aikštės automobiliams pasistatyti. Širdingai dėkojame kun. Jauniui Kelpšui, parūpinusiam vaišes Willowbrook Ballroom po gedulingų šv. Mišių. Ačiū Willowbrook savininkei Birutei Jodwalienei už kugelį, kurį ji iškepė ir dovanojimo pagerbiant kun. Arvydą bei salės papuošimą su kun. Arvydo didžiule fotografija ant keturių ekranų – besišypsanti, linksma – tokį, kokį norime prisiminti.

Ypatinga padėka visiems, visiems už dalyvavimą, pareikštas užuojautas žodžiu ar raštu, maldas, užsakytas šv. Mišias, aukas Ateitininkų Šalpos fondui kun. Arvydo atminimui ir prisidėjusiems prie apeigų bet koku būdu.

Kun. Arvydo Žygo artimieji

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

■ **Socialinių reikalų skyrius Lemonte** maloniai kviečia birželio 29 d., trečiadienį, 1 val. p. p. atvykti į filmų popietę. Matysite spektaklio vaizdo įrašą – Justino Marcinkevičiaus dramą „Mindaugas“. Filmai rodomi PLC skaitykloje, šalia Bočių menės.

■ **Liepos 1 d., penktadienį Balzeko** lietuvių kultūros muziejuje vyks dokumentinio filmo „Misija Sibiras'08“ premjera (iš renginių ciklo „Nepalaužta dvasia“). Pradžią 7 val. v. Filmas taip pat bus rodomas liepos 2–7 d. 12 val. p. p.

■ **Organizuojamas aukų telkimo vaju** Lietuvos vaikų globos būreliui „Saulutė“, kuris vyks liepos 16 d. Rasa ir Patrick McCarthy namuose (225 N. Columbus Dr., Chicago) nuo 8 val. v. iki 12 val. r. Auka – 40 dol. Registracija tel. 630-725-0711 arba el. paštu rasar@comcast.net

■ **Švč. Mergelės Marijos Gimimo** parapijos bažnyčioje liepos 17 d., sekmadienį, 10:30 val. r. bus aukojamos šv. Mišios už didvyrius Darių ir Girėną. Po Mišių parapijos salėje šventės atidarymas, pietūs, meninė programa, veiks baras. Organizuojamos vaikų krepšinio parodos varžybos. Kviečiame vaikus iki 15 metų amžiaus dalyvauti baudų mėtymo konkurse. Laimėtojai bus apdovanojami. Kviečiame mokačius dainuoti, šokti, deklamuoti dalyvauti meninėje programoje. Norinčius dalyvauti iki liepos 10 d. prašome paskambinti į kleboniją tel. 773-776-4600 Audrai.

IŠ ARTI IR TOLI...

■ **XV Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos** simpoziumas vyks liepos 3–5 dienomis Kaune ir Vilniuje. Simpoziumas taip pat rengs bendras sesijas su liepos

4–5 d. Vilniuje vyksiančiu Pasaulio lietuvių ekonomikos forumu. Informaciją apie simpoziumą ir dalyvių registraciją galima rasti: www.simpoziumas.lt. Informaciją apie Pasaulio lietuvių ekonomikos forumą galima rasti www.plef.lt

■ **Jau trečius metus kviečiame visą** lietuvišką bendruomenę kartu giedoti Tautišką giesmę. Lietuvos Respublikos generalinis konsulas New York, JAV LB New York apygarda, JAV LB Manhattan apylinkė maloniai kviečia jus liepos 6 d., Mindaugo karūnavimo dieną, 6:30 val. v. į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) kiemelį (307 W 30th St., NY 10001) sugiedoti Tautinę giesmę, pasibūti, pasivaišinti. Tel. pasiteiravimui 212-354-7840, ext. 10.

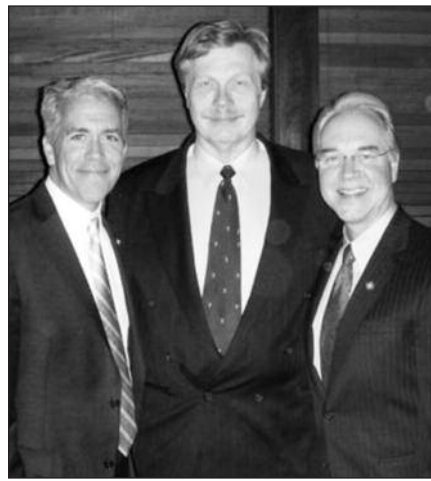
■ **Liepos 17–24 dienomis kviečiame** moteris į kūrybinę stovyklą nuostabiame miestelyje Holland, MI. Meninis pasiruošimas nebūtinai. Kaina 320 dol. Informacija teikiama el. paštu artimus@yahoo.com.

Holland, MI vilioja ne tik pavasarinėmis tulpėmis, bet ir kopomis.

■ **Liepos 24 d. nuo 3 val. p. p. iki 7 val. v.** „Blueberry Acres“, 32 McRae Rd. NE, Arlington, WA vyks Lietuvos Dukterų tradicinė Mėlynių šventė. Dalios Tutlytės-Mrowiec mėlynių laukas laukia uogų rinkėjų.

■ **Kviečiame visus kūrybinės dvasios** žmones rugpjūčio 14–21 dienomis atvykti į Neringos stovykloje (47 Neringa Rd., Brattleboro, VT 05301) vyksiančias „Meno8Dienas“. Daugiau informacijos suteiks stovyklos rengėjos – Danguolė Kuolienė (danguole@kuolas.com arba tel. 781-383-6081), Janė Venkutė Žirlienė (jane.mentorco@gmail.com), Reda Limantienė (redavl@msn.com) ir Liuda Žiaugrienė (liuda@broad.mit.edu).

Dr. Jonas Prunskis (viduryje) su Kongreso nariais Joe Walsh (pirmas iš kairės) ir Tom Price iš Georgia.

Šių metų birželio 16 d., penktadienį, Barrington, IL JAV Kongreso narys Joe Walsh (R-IL) surengė susitikimą vakariene su Kongreso nariu gyd. Tom Price (R-GA), į kurį buvo pakviesti Walsh rėmėjai, tarp jų ir gyd. Jonas Prunskis. Susitikimo metu kalbėta apie JAV vidaus politiką, ekonomiką, JAV prezidento Barack Obama vadovavimą, galimas sveikatos apsaugos pertvarkas JAV, apie Izraelį ir kt.

Gyd. Prunskis, JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas, teiravosi Kongreso narių nuomonės apie Rusijos atominių elektrinių projektus Kaliningrade ir Baltarusijoje, Lietuvos energetiką, apie Rusijos daromą įtaką, naudojant dujas, Europos politikai.

„Draugo“ info

Lietuvos lengvaatlečiai veteranai dalyvaus „World Masters Athletics Championships“

Šeši Lietuvos lengvaatlečiai veteranai liepos 6–17 dienomis dalyvaus „World Masters Athletics Championships“, kurios įvyks Sacramento mieste, CA. Atvyksta 3 vyrai ir 3 moterys, visi metikai. Tai: Gintaras Pridotkas (50 metų – kūjis ir svoris), Saulius Svilainis (50 metų – diskas, metimų penkiakovė ir dešimtkovė), Saulius Kleiza (45 metai, rutulys), Birutė Keršulienė (60 m.), Valda Morėnienė (45 m.) ir Ilona Kleizienė (50 m.). Visos trys moterys yra rutulio stumikės. Lietuvos sporto organizacija „Metikas“ turi savo tinklalapį, kuriame galima pasiskaityti apie šių ir kitų metikų nuopelnus, keliones ir daugiau.

Čempionato tinklalapyje (www.wma2011.com) galima rasti daugiau

informacijos apie šį renginį. „Registration Status“ rasite informaciją apie sportininkus. Čempionatas, kuriame dalyvaus sportininkai iš visų pasaulio kraštų, įskaitant ir Lietuvos kaimynus Latvija ir Estija, vyks dviejuose stadionuose – A. G. Spanos Sports Complex (6000 J St. Sacramento, CA 95819) ir Hughes Stadium (3835 Freeport Blvd., Sacramento, CA, 95822).

Sacramento yra California valstijos sostinė, išsikūrusi ant Sacramento upės krantų, pusantros valandos į šiaurę nuo San Francisco. Miestas turi įdomų senamiestį, puikų geležinkelio muziejų, yra žinomas savo džiaz festivaliu.

„Draugo“ info

Birutė Keršulienė Lietuvos lengvosios atletikos veteranų čempionate 2010 metais. Romualdo Jakučio nuotr.

Balzeko lietuvių kultūros muziejuje – renginys iš ciklo „Nepalaužta dvasia“

Penktadienį, liepos 1 d., 7 val. v. maloniai kviečiame į susitikimą su buvusiais tremtiniais Rimu Mackevičiumi ir Kęstučiu Keparučiu. Rimas ir Kęstutis buvo dar vaikai, kai su jų šeimomis buvo ištremti į Sibirą. Tremtyje praleido 10 metų. R. Mackevičius ir K. Keparutis ne tik pasidalins prisiminimais apie gyvenimą tremtyje, bet ir parodys fotonuotraukas, knygas ir asmeninius daiktus atsivežtus iš Sibiro.

Daugiau informacijos tel. 773-582-6500 arba www.balzekasmuseum.org

Ieško giminių

Ieškau savo dėdės Edvardo Elseikos (Alseikos), jo palikuonių, draugų ar pažįstamų, kurie ką nors žino apie mano tėvo brolių. Jis 1929 m. išvyko į Argentiją, Buenos Aires. Keletų metų gaudavome iš jo laiškus, tačiau laišškai vis retėjo ir po Antrojo pasaulinio karo laišku nebegavom. Nežinome kaip susiklostė jo likimas Amerikoje. Galbūt turėjo šeimą ir yra likusių jo vaikų ar anūkų. Nežinome,

nei kada mirė, nei kur palaidotas.

Labai prašyčiau išspausdinti mano laiškutį laikraštyje „Draugas“, gal būt tokiu būdu atsirastų jį pažinusių. Mano adresas A. Vaišvilos 23-10, Plungė, Lithuania LT 90127; tel. +370 8448 52820.

Iš anksto labai dėkoju už pagalbą.

Emilija Alseikaitė
Mikulskienė

Į Lietuvą sugrįžusi populiari muzikos grupė iš Šiaulių turės ką prisiminti iš šios kelionės po JAV – jos nariai Rolandas Janušas, Vytautas Mundinas, Darius Vaitoška ir Sigitas Orūnas birželio 12 d., sekmadienį, buvo iškilmingai priimti Cleveland „Rock'N'Roll Hall of Fame and Museum“ garbės svečių vadovės Amandos Hultz, kuriai padovanojo „Vairui 50“ ir „Aukšinių dainų“ kompaktines plokšteles, nuo šiol užimsinčias garbingą vietą minėto roko ir popmuzikos muziejaus archyvinėje bibliotekoje. Susitikimą „Vairui“ surengė Cleveland Lietuvių namų administratorė Rūta Degutienė.

Cleveland „Rock'N'Roll Hall of Fame & Museum“ nuotr.